

ÜÇ BEŞ KİŞİ (1984) ADALET AĞAOĞLU (1929 – 2020)

Genel Bakış

Ağaoğlu'nun kaleme almış olduğu beşinci romanı olan *Üç Beş Kişi* adlı eser ilk defa, 1984 yılında Remzi Kitabevi tarafından kitap halinde yayımlanmıştır. Toplamda yedi bölümden oluşan eserdeki her bölümde farklı başkarakterlerin öyküleri kendi bakış açılarıyla işlenmektedir. İlk bölümde Murat, ikinci bölümde Kardelen, üçüncü bölümde Türkan Hanım ve Kısmet, dördüncü bölümde Neval Hanım, beşincide Ferit Sakarya, altıncı bölümde Selmin ve yedinci bölümde Kısmet anlatının merkezine alınmıştır. Eserin kurgusunu oluşturan her bölüm 1980'li yıllarda gerçekleşmiş olan darbe döneminde sıkıyönetimin hakim olduğu toplumsal atmosferde geçmektedir. En uzun günün ve en kısa gecenin yaşandığı Haziran gününden önce karakterlerin yaşadıkları olaylar bilinç akışı ve iç monolog gibi tekniklerle okura aktarılır. Oldukça kısa zaman aralıklarında geçen anlatı bölümleri karakterlerin psikolojik durumları üzerinde durur. Bunun haricinde dönemin siyasi, iktisadi ve toplumsal konjonktürü üzerinde de eleştirel bir üslupla durulur. "Roman, tamamen "durumlar"ın gösterime sunulması ile vücuda getirilir. Yani roman kahramanlarının kendi pencerelerinden; hayata, Türkiye'nin sosyal ve politik durumuna, kültür katmanları arasındaki geçişi mümkün olmayan total iletişim ağına bakışlarıyla yansıtılır. Bu bakış çok mercekli, çok mesafeli ve çok açılıdır. Dolayısı ile romandaki olay örgüsünün zemin yapısı da, çok katmanlı bir platform üzerinde durmaktadır" (Eronat 2004, 221). "*Üç Beş Kişi* romanı silah seslerinin, korkunun ve tedirgin bir atmosferin eşlik ettiği sokağa çıkma yasağına doğru ilerleyen dar zaman diliminde karakterlerin geçmiş yaşanmışlıklarını, an'daki psikolojik durumunu ve gelecekle ilgili varoluş manevralarını anlatan bir kurguya sahiptir. Bu bağlamda romanda karakter sunumu yapılırken genişletme tekniğinin kullanıldığını, şimdiki zamanı yaşayan roman kişinin karakter gelişiminin geriye dönüşlerle anlatıldığını görüyoruz" (Acar 2019, 122). *Üç Beş Kişi* adlı eser 1997 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde John Goulden tarafından *Curfew* ismiyle İngilizceye çevrilmiştir. Eserde kullanılmış olan yeni anlatım uygulamaları Türk romanına yeni bakış açıları ve zenginlik kazandırmıştır.

Özet

Toplamda yedi bölümden oluşan eserin her bölümünde farklı bir anlatı kişi anlatının merkezine yerleştirilir. Birinci bölümde Kaymazlı ailesinin tek erkek çocuğu olan Murat'ın Eskişehir'de yaşayan ailesini müzisyen olma hayalleri için terk ederek İstanbul'a gelişi ve yaşadığı hayal kırıklıkları anlatılır. Maltepe Bari'nda Selmin adlı bir şarkıcıyla tanışmış ve ona tutkuyla aşık olmuş olan Murat, sevdiği kadın için besteler yapar. Fakat kendisinden yaşça büyük olan Selmin bir süre sonra gösterişli hayata kendini fazlasıyla kaptırır ve düşmüş bir kadına dönüşür. Selmin, birçok erkekle cinsel ilişkiye girer. Bunlardan biri de Murat'ın fabrikatör dayısı Ferit Sakarya'dır. Ablası Kısmet'in İstanbul'a geleceğini haber alan Murat heyecanlı ve tedirgin bir halde onun aşık olduğu adam olan Ufuk'u arar. Fakat Murat Ufuk'u bulamaması üzerine Kısmet'i karşılamak amacıyla Haydarpaşa Garı'na gider. Ardından ikinci bölümde Kısmet'in en yakın arkadaşı olan Kardelen'e odaklanılır. Cer Atölyesi'nde çalışan babası sakat kaldıktan sonra Kardelen, hem babasına hem de küçük erkek kardeşi Özgür'e bakmak zorunda kalmıştır. Eskişehir Akademisi'nde Kısmet'le birlikte eğitim almış olan Kardelen oldukça beceriklidir. Kısmet'in referans olmasıyla Kardelen Ferit Sakarya'nın sekreteri olur. Gençlik yıllarında Murat'a aşık olmuş olan Kardelen, onun İstanbul'a gitmesi üzerine büyük hayal kırıklığı yaşamıştır. Fakat Kardelen evliliğe hazırlanmaktadır ve kendi gelinliğini dikmektedir. Üçüncü bölümde Kısmet'e ve onun annesi olan Türkan Hanım'a odaklanılır. Kısmet'in dedesi olan Emin Bey hasta yatağına düşmüştür ve ölmek üzeredir. Türkan Hanım, kızı Kısmet'in sevmediği bir adamla evlenmek zorunda kaldığını bilmektedir. Kısmet, Orhan'la evlendiği günden sonra daha da içe kapanık bir karaktere dönüşmüştür. On yedi yaşında tentürdiyot içerek intihar etmeye kalkış olan kızının yeniden kendi canına kıymaya çalışacağından korkmaktadır. İstanbul'a kaçan Murat'ı, ailenin geçmişteki varlıklı günlerini, erkek kardeşi Ferit Sakarya'yı, Selmin'in düşmüşlüğü, Eskişehir'deki ünlerini ve İstanbul zenginlerince ne kadar önemsiz olduklarını düşünür. Türkan Hanım ailesi için endişelenmektedir. Dördüncü bölümde, bir Osmanlı paşasının oğlu olan Behiç Fazıl'la evlenmiş, Belgin ve Selmin'in annesi olan Neval

Hanım'a odaklanılır. Geçmişte gösterişli ve geniş köşklere yaşamış olan Neval Hanım, merhum eşinin servetinin tükenmesiyle birlikte kızı Belgin'le birlikte zemin katta bulunan bir apartman dairesinde yaşamaya başlamıştır. Eski varlıklı ve eğlenceli günlerine özlem duyan Neval Hanım yoklukla geçen yeni hayatına alışamamıştır. Tamamen batı özentisi bir burjuva tiplemesi olan kadın karakter kızlarının ve kendisinin içine düşmüş olduğu duruma üzüldür. Eski günlere özlem duyar. Beşinci bölümde Kaymazlı ailesinin fabrikalarını yöneten Ferit Sakarya'nın Ankara'daki dostlarıyla buluştuğunu görmekteyiz. Sosyalist dünya görüşüne sahip olan erkek karakter ülkenin ekonomi ve siyaset alanlarındaki politikalarını eleştirir. Kendini öldürmeye çalışmış ve sevmediği bir erkekle evlenmek zorunda kalmış Kismet için endişelenir. Yeğeni olan Murat'ın aşık olduğu Selmin'le birlikte olduğu için vicdan azabı duymaktadır. Fakat Ferit Selmin'i yine de cinsel olarak arzulamaktadır. Geçmişte ve şimdiki zamanda yaşadığı acı olayları ve pişmanlıklarını düşünür. Altıncı bölümde düşmüş bir ünlü olan Selmin'e odaklanılır. Selmin Murat'ın coşkulu ve samimi aşkını severken Ferit'inse zekasına ve itibarına hayrandır. Bir yandan Murat ve Ferit'le nasıl tanıştığını düşünürken diğer yandan ailesinin düşmüş olduğu duruma üzüldür. İdealist bir yanı olan ve icra ettiği mesleğe bu özelliğini uzun süre yansıtmış olan Selmin, son zamanlarda düşkün bir şarkıcıya dönüşmüş ve erkekler tarafından kullanılmıştır. Son bölümde İstanbul'a gidecek olan treni bekleyen Kismet, kendisiyle bir hesaplaşma içine girer. Hayatı boyunca kendisine uygun görülüş olan bir hayatı yaşamış olan Kismet, İstanbul'a giderek kendi ayakları üzerinde durmak ve sevdiği adamla birlikte olmak istemektedir. Ufuk'la nasıl tanıştığını, onun tarafından nasıl terk edildiğini, Orhan'la nasıl evlendiğini ve onunla birlikte olduğu dönemlerde nasıl hissettiğini düşünen Kismet, kendi hayatını kontrol etmeye karar vermiştir.

Kişiler

Kismet Kaymazlı Anlatıdaki gerçek zamanda otuz üç yaşında olan kadın karakter Kaymazlı ailesinin ilk çocuğudur. Eskişehir'in Yediler semtinde yaşamaktadır. Gençlik yıllarında Ufuk'a aşık olmuş olan Kismet onun İstanbul'a gitmesinin ardından sevmediği bir adam olan Orhan'la evlendirilmiştir. Varlıklı ve geleneklerine bağlı bir ailede büyümüş olan Kismet kendini inşa edememiş ve kendi istekleriyle beklentilerini hayata geçirememiştir. Bundan dolayı sürekli kendi içine kapanmış hatta on yedi yaşında intihara kalkışmıştır. Kız Meslek Lisesi'nde eğitim almış olan kadın karakterin en yakın arkadaşı Kardelen'dir. Anlatının geçtiği zaman aralığında eşinden boşanarak İstanbul'a gitme ve sevdiği adam olan Ufuk'u bulma kararı alır.

Murat Kaymazlı 1950 yılında dünyaya gelmiş olan erkek karakter, Kaymazlı ailesinin tek erkek çocuğudur ve aile servetinin en önemli varisidir. Anlatıda otuz yaşında olan erkek karakter bekardır ve kendinden üç yaş büyük olan bir ablası vardır. On yaşlarındayken babası Ahmet'i yitirmiş olan Murat'ın büyüyünce fabrikaların başına geçmesi beklenmiştir. Fakat küçüklük yaşlarından itibaren müziğe merak sarmış, mandolin ve gitar çalmış olan Murat, müzisyen olma hayalini gerçekleştirmek amacıyla ailesine sırt çevirip İstanbul'a gider ve Maltepe Barı'nda çalışan şarkıcı Selmin'le tanışır. Murat, Selmin'le tanışmasının ardından bütün hayatını ona adanmış ve çevresinde hiç kimse kalmamıştır. Murat Selmin'e besteler yapar ve onun için her türlü fedakarlığı yapmaya hazırdır.

Ferit Sakarya Anlatıdaki gerçek zamanda kırk beş yaşında olan Ferit Emin Sakarya'nın oğludur ve Deniz'le evlidir. Oldukça zeki ve otodidakt bir karakter olan Ferit Sakarya Robert Koleji'nde eğitim aldıktan sonra Paris'e gitmiştir. Yirmi beş yaşında Paris'ten döndükten sonra ülke ekonomisini kalkındırmak amacıyla yeni sanayi projelerini hayata geçirmeyi amaçlamıştır. Eskişehir'deki birçok fabrikayı yönetmeye başlayan Ferit Sakarya'nın ortaklarından biri ablası Türkan Hanım'dır. "Ferit, romanda eğitilmiş, kültürlü, girişken ve zengin biri olarak karşımıza çıkmaktadır. O kendi kültürünü, edebiyatını ve Türk klasik müziğini bilir; bunun yanında Batı kültürünü, edebiyatını ve klasik müziğini de bilir. Kısacası, zevk sahibidir" (Acar 2019, 118).

Selmin Rifatzade Behiç Fazıl ile Neval Hanım çiftinin kızıdır. Fakat Selmin, Neval Hanım'ın eve gelen bir muslukçuyla yaşadığı gayrimeşru ilişki sonucunda dünyaya gelmiştir. Henüz on dokuz yaşlarındayken Maltepe Barı'nda şarkı söylemeye başlayan Selmin Murat'la tanışır ve aynı dönemde şöhret olur. Murat Selmin'e tutkuyla aşık olur, onun için ailesinden ve ideallerinden büyük fedakarlıklar yapar. Varlıklı bir ailede büyümüş olan Selmin Batı kültürüne oldukça hakimdir. Asla popüler şarkılar söylemez ve şarkılarında genellikle kadın haklarının savunuculuğunu yapmaya özen gösterir. Ailesinin maddi çöküntüye uğramasının ardından Selmin de zaman içinde düşkün bir kadına dönüşür. Ciddi derecede kötü alışkanlıklar edinir ve tanımadığı birçok erkekle cinsel ilişkiye girmek zorunda kalır.

Türkan Kaymazlı Emin Sakarya'nın kızı ve Ferit Sakarya'nın ablasıdır. Ahmet Kaymazlı'yla evlendikten sonra ilk olarak Kismet'i daha sonra da Murat'ı dünyaya getirmiştir. "Ailesinin bol toprak ve sürü sahibi olması nedeniyle, Eskişehir'in Seyitgazi, Gürleyik gibi yörelerinde toprağa dayalı bir yaşam ve göçerlik kültürü içinde büyümüştür. Babasının karşı durmasına rağmen Ahmet Kaymazlı ile evlenince küçük de olsa bir kent yaşamının içine girmiştir. Kaymazlı'nın Eskişehir'deki önemli teşebbüsleri sayesinde aile hızla zenginleşmiştir. Küçük kentte herkesin imrendiği büyük bir aile olmuşlardır" (Acar 2019, 126).

Neval Rifatzade "Selmin'in ve kız kardeşi Belgin'in anneleri olarak karşımıza çıkan Neval Hanım, dejenere olmuş Batı kültürüne sahip bir ailenin lideri olarak karşımıza çıkmaktadır. O, bir anlamda taassubun henüz yerini aydınlığa ve özgürlüğe bırakmadığı bir toplumun karşı cephesinde yer alan kişisi konumundadır. Türkan Hanım'ın adeta karşıtı durumunda beliren Neval, Osmanlı soyundan gelen biri ile yapmış olduğu evliliğin manevi yönünü kaldıramayacak, bir anlamda bu özelliği müspet anlamda koruyamayacak nitelikte bir kadın, eşini sürekli aldatarak kızları Belgin ve Selmin'in de toplumda düşük ayarlı şahsiyetlerle mücadelesine ses çıkarmayan ve sürekli yüksek tabakada, sosyete ortamında bulunmanın çarelerini arayan bir anne olarak silüetini aydınlatmaktadır" (Eronat 2004, 236).

Kardelen Kız Meslek Lisesi'nde okumuş göçmen bir ailenin kızı olan Kardelen Kismet'in en yakın arkadaşıdır. Annesiz büyümüş olmasıyla birlikte Cer Atölyesi'nde işçi olarak çalışan babasının sakat kalmasının ardından ailenin sorumluluğu onun üzerine kalmıştır. Çeşitli işlerde çalışarak evin geçimini sağlamaya çalışan Kardelen Kismet'in yardımı sayesinde Ferit Sakarya'nın sekreteri olur. Geçmişte Murat'a aşık olmuş olmasına rağmen Tahir adındaki bir erkekle evlilik hazırlıkları yapmaktadır. "Kardelen, romanda yaşamın pek çok zorluğunu tek başına göğüslemek zorunda kalması yönünden dikkat çeken bir karakterdir. Ailevi sorunların ve maddi durumunun yanında sevdiği adama kavuşamaması ve tanımadığı insanlar tarafından tecavüze uğraması bakımından üzerinde durulması gereken biridir. O, geçmişin bütün çirkin anılarını silmek istemektedir" (Acar 2019, 129).

Anlatıda yer alan diğer karakterlerin isimleri şunlardır: Ahmet Kaymazlı, Emin Sakarya, Özgür, Azra, Gündüz, Jale, ODTÜ Öğretim Üyesi Sedat, Tahir, Hacer, Asaf, Ülker, Füsün, Belgin, Ufuk, Halit, Deniz, Orhan vd.

Öykü

Murat'ın Hayal Kırıklıkları ve Beklentileri 1980'li yılların Haziran ayında gerçekleşmiş olan darbe döneminde dolmuşla yolculuk yapan Murat, ablası Kismet'ten gelen telgraf üzerine oldukça heyecanlanmıştır. Uzun süredir görmemiş olduğu Kismet'in İstanbul'a geleceğini öğrenmesi üzerine, ablasının geçmişte aşık olduğu Ufuk'u bulmaya gider. Zira yakın geçmişte Ufuk Murat'a, Kismet'in İstanbul'a gelmesi durumunda kendisine haber verilmesini istemiştir. Dolmuşla Bostancı tarafına doğru yolculuk yapan Murat, gelecek tasarılarını gerçekleştirememiş olmanın, sıkıyönetim yasalarının ve Selmin tarafından hüsrana uğramış olmanın bunalımını yaşamaktadır. Hiçbir zaman hayatını tam olarak planlayamamış olan Murat, içinde bulunduğu durumdan ve koşullardan bunalmıştır. Sokağa çıkma yasağı başlamadan önce Ufuk'la görüşmeyi amaçlayan Murat oldukça endişelidir. Maltepe'de şarkıcılık yapan Selmin'le bir süre birlikte olmuş olan Murat, onun alkol ve uyuşturucu bağımlısı olarak kendi hayatını mahvetmiş olması karşısında derin bir üzüntü duymaktadır. Eskişehir'in en önemli fabrikatörlerinden biri olan dayısı Ferit Sakarya'ya gıpta etmektedir. Onun tavsiyelerine uymadığı ve onun gibi olamadığı için kendine kızmaktadır. Sevmediği bir erkekle evlenmek zorunda kalmış olan Kismet'in, geçmiş alışkanlıklarını terk edip ailesiyle bütün bağlarını kopararak kocasından kaçıp İstanbul'a geldiğini düşünür. Zengin ve gelenekçi bir ailede büyümüş olan Kismet hayatını istediği gibi yaşayamadığı gibi sevdiği adam olan Ufuk'tan da ayrı düşmüştür. Kendi hayatında birçok sorunla uğraşan Murat, başkalarının dertlerini de kendine dert edinmiştir. Sanatla ilgilenen Murat, boyamayı yeni bitirdiği kar çiçeklerine fazlasıyla değer vermektedir. Sürekli olarak karamsar bir ruh haliyle kendinin ve başkalarının sorunlarını düşünen Murat, ablası Kismet'in İstanbul'a nasıl geleceğini merak eder. Onun henüz Eskişehir tren garında olduğunu tahmin eder ve yanında başkalarının da olup olmadığını merak eder. Kismet'in sevgilisi olan Ufuk'la dayısı olan Ferit benzer dünya görüşlerine sahiptirler. Fakat Ferit Ufuk'u solculuk konusunda sürekli olarak eleştirir. Zaman zaman da olsa Ufuk Ferit'e hak verir ve devrimci gençlerin onun tavsiyelerine uymaları gerektiğini düşünür. Yaşanılan dönemde kazalar ve çatışmalar sonucunda birçok insan hayatını kaybetmektedir. İstinasız her gün haber programlarında hayatını kaybeden insanlar yalnızca sayı olarak belirtilir. Yaşanılan dönemdeki

karanlık siyasi ve toplumsal atmosfer bireyleri de olumsuz yönde derinden etkilemektedir. Sıkıyönetim on sekiz ilde iki ay daha uzatılmıştır.

Murat'ın İstanbul'a Gelecek Olan Kısmet İçin Endişelenmesi Kısmet'in İstanbul'a gelmesi durumunda Murat Ufuk'a haber vereceğine söz vermiştir. Murat, ilk defa İstanbul'a gelecek olan Kısmet'in neler yaşayacağını düşünür. Büyük ve parlak ışıklarla aydınlanan şehrin kendisini heyecanlandıracağını, tecrübesizliğinden dolayı kendinden şüphe edip özgüvenini kaybedeceğini, erkeklerin tacizine maruz kalacağını ve muhtemelen Harem Otel'de konaklayacağını tahmin eder.

Murat'ın Kendisiyle Hesaplaşması Daha sonra gençlik yıllarını ve Selmin'le nasıl tanıştığını hatırlamaya çalışan Murat, on dokuz yaşında neler yaşadığını kendi ağzından anlatır. Gençliğinde müzik kariyerine devam etmek amacıyla İstanbul'a gelmiş olan Murat farklı mekanlarda mandolin çalmıştır. Onun müziğini dinlemiş olan Selmin Murat'tan beste istemiştir. Selmin için besteler yapmaya başlamış olan Murat'ın müzik kariyeri beklediği gibi ilerlememiştir. Yapmış olduğu besteler dinleyiciler tarafından beğenilmemiş, kendi hayatını düzene sokamamış ve ilerleyen yıllarda Selmin oldukça kötü alışkanlıklar edinerek şöhretini kaybetmiştir. Ferit Sakarya, yeğeni olan Murat'ı daima gerçekçi bir üslupla dürüst bir şekilde eleştirmiştir. Ferit Murat'a, müzik alanında yalnızca batı müziğine özendiğini, popüler bestelerin kötü taklitlerini ürettiğini, kendini yeterince geliştiremediğini ve özgün eserler üretebilmesi için gerekli iradeye sahip olmadığını söyler. Yaşanılan dönem iki ayrı ideolojiye mensup olan insanların sokakta birbirlerini öldürdükleri bir dönemdir. Solcu gençler kırsalda silahlanıp kentlerde devrim yapmanın hayalini kurmaktadırlar. Kimileri de kentlerde silahlanıp kırsala yayılmayı düşünmektedir. Orhan'la evli olan Kısmet, Ufuk'u ilk gördüğü andan itibaren sevmiştir. Fakat Kısmet, tutucu ailesinin baskıları nedeniyle Orhan'la evlenmek zorunda kalmıştır. Gelenekçi normların baskın geldiği bir ortamda büyümüş olan Kısmet, kendi isteklerinden ve arzularından daima feragat etmek zorunda kalmıştır. Fakat yaşadığı hayata daha fazla tahammül edememiş olan Kısmet Orhan'ı ve ailesini terk ederek Ufuk'un yanına gitmeye karar vermiştir. Ufuk'u arayan Murat onun Bostancı'daki evine gelir. Lakin Murat Ufuk'u orada bulamaz. Ufuk bir süredir eve hiç uğramamıştır. Ablasının içinde bulunduğu durumu düşünen Murat'ın aklına onun en yakın arkadaşı olan Kardelen gelir. Babası Cer Atölyesi'nde çalışan bir işçiye sakat kalmıştır. Annesiz büyümüş olan Kardelen hem sakat babasına hem de Özgür adındaki erkek kardeşine tek başına bakmak zorunda kalmıştır. Ferit Sakarya'nın fabrikasında sekreter olarak çalışan Kardelen hayatı boyunca birçok zorluğa göğüs germiştir. Hayatındaki eksikleri düşünen Murat en çok bir kadının yokluğunu çekmektedir. Mesleki girişimlerinde de istediği başarıyı elde edememiş olan Murat ciddi derecede özgüven sorunu yaşamaktadır. Kendini sürekli tanımış olduğu başarılı insanlarla kıyaslar ve içten içe onlara öfkelenir.

Murat'ın Ufuk'u Araması ve Ablasını Karşılama Gitmesi Ufuk'un evine, Kısmet'in İstanbul'a geleceğini haber vermek amacıyla, gitmiş olan Murat, kapıyı çalması üzerine apartmanın sakinlerinden biriyle karşılaşır. Ufuk'un komşusu olan kişinin söylediğine göre Ufuk, yaklaşık olarak sekiz aydır eve gelmemiştir. Ufuk'un nerede olduğunu merak etmeye başlayan Murat, Anadolu Express'iyle İstanbul'a gelecek olan ablası Kısmet'i düşünmeye başlar. Kısmet'i Haydarpaşa Tren İstasyonu'nda karşılayacak olan Murat, onunla nasıl karşılaşacağını düşünür. Ablasının oturduğu kompartımanın camından içeriye baktığını, onun trenden indiğini ve söyledikleriyle onu üzdüğünü düşünür. Çoğu zaman ablasını hep üzgün görmeye alışmış olan Murat, onun daha fazla üzülmesini istemez ve mutlu olmasını temenni eder.

Murat ile Selmin'in İlişkisi Daha sonra şarkıcı Selmin'le nasıl yakınlaştığını düşünen Murat, kendi zihninde yeniden gençlik çağlarına döner. Şarkıcı Selmin için yaptığı bestelerle kendini beğendirmeyi başarmış olan Murat ilk dönemlerde oldukça mutlu olmuştur. Selmin'den hoşlanan ve onunla birlikte olmak isteyen Murat zaman zaman onun oteline gider. İkili birbirine yakınlaşmış olsa da Selmin uzun bir süre Murat'la birlikte olmamak konusunda direnmiştir. Kadın özgürlüğü üzerine şarkılar söylemeyi görev edinmiş olan Selmin'in zaman ilerledikçe dünyaya olan bakış açısı değişir. İlişkilerinin ilk dönemlerinde mutlu bir birliktelik yaşayan çift, Selmin'in tutarsız ve dengesiz davranışları nedeniyle zaman içinde bozulur. Kısmet'in en samimi dostu olan Kardelen Murat'a her zaman ilgi duymuş hatta ona aşık olmuştur. Fakat delikanlılık çağının heyecanına kapılmış olan Murat Kardelen'i oldukça sıkıcı ve bayağı bulmuştur. Bundan dolayı Murat Kardelen'i nazik bir üslupla geri çevirmiştir. Bir süre sonra Murat Ferit'le Selmin'i kol kola girmiş bir halde bir meyhaneden dışarı çıkarırken görür. Çalıştığı gazinoda farklı türde şarkılar söylemeye başlamış ve tavırla davranışlarında ciddi değişimler olmuş olan Selmin'le Murat'ın arası tamamen bozulur.

Kaymazlı Ailesinin Yapısı Daha sonra kendi aile yapısını ve mensuplarını düşünmeye başlayan Murat babasının cenazesini hatırlar. Eskişehir'in önemli iş insanlarından biri olan babasının cenazesine CHP'liler, ve Sakarya ailesi katılmıştır. Başlangıçta tuğla, kiremit ve beton gibi inşaat malzemeleri üretmiş olan Kaymazlı ailesi daha sonra un, makarna ve bisküvi gibi gıda ürünleri üretmeye başlamıştır. Cer Atölyesi'nde işçi olarak çalışan bir babanın kızıyla arkadaşlık etmeye başlamış olan Kısmet, annesi Türkan Hanım tarafından azarlanmıştır. Türkan Hanım Kısmet'e Kardelen'in farklı bir sınıfa mensup olduğunu ve onunla arkadaşlık edemeyeceğini söylemiştir. Fakat Kısmet, ailesinin bütün engelleme çabalarına rağmen Kardelen'le arkadaşlığını sürdürmeye devam eder.

Murat'ın Selmin ve Kardelen Üzerine Düşünceleri Murat, kişilik yapısı bakımından olumsuz yönde değişiklikler gösteren Selmin'den en sonunda ayrılmayı başarır. Fakat Murat için Selmin'den vazgeçmek oldukça zor olur. Zira Murat hayatı boyunca aldığı kararların arkasında tam olarak duramamış ve daima başkalarına muhtaç olmuştur. Küçüklüğünde yaşadıkları muhitte bulunan bir konağın duvarının önünde zaman zaman Kardelen'le buluşmuş olan Murat içten içe o günleri özler. Murat Kardelen'in kendisine karşı beslediği aşktan oldukça emindir. Murat Kardelen'in samimiyetine ve sevgisine güvenir. Fakat bir yoksul mahallesi olan Tatar Sokağı'nda yaşayan Kardelen'le Murat arasında sınıfsal açıdan ciddi bir fark vardır. Hem sınıfsal farklar hem de bireysel beklentiler nedeniyle Murat Kardelen'i göz ardı etmiştir.

Kısmet'in İntihar Teşebbüsü Gençlik çağlarında Ufuk'la tanışmış ve onunla aşk yaşayamaya başlamış olan Kısmet, ailesi tarafından zorla Orhan'la evlendirilmesi karşısında tentürdiyot içerek intihar etmeye kalkışmıştır. Hem ailesi hem de kendisi tarafından mağdur edilmiş olan ablası için üzülür.

Murat'ın Kardelen'den Uzaklaşması Bir gün Kardelen, Murat'a karşı beslediği duyguları dile getirmiştir. Onu ne kadar çok sevdiğinden ve ona nasıl bağılandığından bahsetmiştir. Fakat Murat, Kardelen'le birlikte olması durumunda ailesi tarafından olumsuz tepkiler alacağını bilmektedir. Dolayısıyla Murat hem ailesi hem de kendi şahsi beklentileri nedeniyle Kardelen'den uzaklaşır. Zira Murat Kardelen'i fiziksel olarak çekici bulmamaktadır. Bir yandan ailesinin geçimini sağlamaya çalışan Kardelen diğer yandan akademi sınavlarına hazırlanır. Fakat ikisini aynı anda devam ettirmekte zorlanan Kardelen akademiden ayrılarak Ferit Sakarya'nın sekreteri olur. Birçok zorlukla mücadele eden Kardelen sevdiği erkek tarafından reddedilmesinin yanında birkaç defa tecavüze uğramış ve dövülmüştür. Ablası Kısmet'i bir an önce tren garından almak isteyen Murat oldukça endişeli ve heyecanlıdır. Kendisinin takip edildiğini düşünür ve ardından gelen kişilerin ayak seslerini duyar.

Kardelen'in Endişeleri Anlatının ikinci bölümü, birinci bölümde olduğu gibi, 1980'li yıllardaki bir Haziran ayında geçer. Evde gelinliğini diken ve yatak çarşaflarını seren Kardelen, gece vakitlerinde hala eve dönmemiş olan erkek kardeşi Özgür için endişelenmektedir. Zira yaşanan dönemde siyasal ve toplumsal atmosfer oldukça gergin olduğu gibi sokak çatışmaları hız kesmeden devam etmektedir. Kardeşinin sokak çatışmalarından birinde vurulmasından endişe duyan Kardelen, düşünceli bir halde ev işleriyle uğraşmaktadır. Aynı zamanda bir süre önce Kısmet Kardelen'e Orhan'dan ayrılmak ve İstanbul'a kaçmak istediğini de dile getirmiştir. Evliliğinden, ailesinden ve yaşadığı hayattan bunalmış olan Kısmet hayatını kökten değiştirecek bir karar almıştır. Kısmet'in almış olduğu bu karar Kardelen'i hem sevindirir hem de endişelendirir.

Geçmişte Tecavüze Uğramış Olan Kardelen'in Tahir'le Evlenmeye Hazırlanması Dört gün sonra Tahir'le evlenecek olan Kısmet oldukça heyecanlı ve düşüncelidir. Tahir, tecavüze uğramış olmasına rağmen Kardelen'le evlenmek istemiş ve ona gelinlik giymesi gerektiğini söylemiştir. Kısmet, yaşamış olduğu acı verici olay sırasında nasıl hissettiğini ve neler düşündüğünü hatırlar. Tecavüz sırasında acı çekmiş olmasına rağmen neredeyse hiç ağlamamış ve bağırمامıştır. Zira yaşanan olayla kendisinin değil ona tecavüz etmiş olan kişilerin kirlendiklerini düşünür. Yaşamış olduğu kötü olayın ardından Kardelen, Tahir'le sağlıklı bir birlikteliklerinin olup olamayacağını düşünür. Evleneceği erkekle cinsel ilişkiye girmekten çekinir. Başından kötü olaylar geçmiş olan erkek kardeşinin aynı duruma düşmesinden çekinmektedir.

Kardelen'in Gelecek Hayalleri Vakit buldukça roman okumayı alışkanlık haline getirmiş olan Kardelen, kendisine kitap hediye eden ve onu okumaya sevk eden Ufuk'a hayranlık beslemektedir. Bir gün, babası gibi, Cer Atölyesi'nde çalışan işçilerin hikayelerini kaleme almak istemektedir. Geçmişte

Murat'ı fazlasıyla sevmiş olan Kardelen onu tanıdığı diğer erkeklerle kıyaslar. Kardelen Murat'ın, Ufuk'la Ferit'ten daha iradesiz olduğunu ve onun bir hayalperest olduğunu düşünür.

Kardelen'in Tahir'le Yakınlaşması Her toplumsal kesimden insanın yaşadığı Eskişehir adeta bir kültür mozaiğidir. Toplumun düşkün kesiminden insanlar bulunabildiği gibi saygın kesimden olan insanlar da yaşamaktadır. Kısmet'le birlikte meslek lisesinde okudukları yıllarda eliş dersleri almış olan Kardelen, gelinliğine ak çiçek motifleri dikmektedir. Her geçen gün daha fazla dikbaşlı bir karaktere bürünmüş olan Özgür'ün sokak çatışmalarında vurulup öldürülmesinden çok korkmaktadır. Kardelen'e göre Tahir Ufuk kadar eğitilmiş, görgülü, nazik, düşünceli ve duyarlı değildir. Fakat Tahir sevdiği kadına sahip çıkar ve onu önemser. Tahir'in bu özellikleri Kardelen'in evlenmeye ikna olması için yeterlidir. Bir gün Tahir Kardelen'i kendisine tam araba çarpacakken elinden tutup kurtarmıştır. Kardelen, elini tutmuş olan Tahir'in elini bırakmamış ve ikili arasında sıcak bir elektriklenme olmuştur. O günden sonra Kardelen Tahir'in iyi bir eş olacağına kanaat getirmiştir. Kardelen; çok okuyan, eğlenceli, nazik, düşünceli, duyarlı, coşkulu ve idealist bir karaktere sahip olan Ufuk'a hayranlık duymaktadır. Aile baskısı nedeniyle sinik bir karaktere dönüşmüş olan Kısmet'in kendine acıdığını düşünür. Fakat Kardelen, birkaç gün önce Kısmet'in aldığı karardan ve ondaki durum değişiminden onun karakter olarak ciddi derecede değiştiğine ve hayatını değiştirmeye karar verdiğine kanaat getirmiştir.

Kardelen'in Murat'la Tahir'i Düşünmesi ve Özgür'ün Sarhoş Bir Halde Eve Gelmesi Murat tarafından reddedilmiş ve yüzüstü bırakılmış olan Kardelen, içten içe ona karşı öfkeli olsa da aslında onu hala sevmektedir. Her fırsatta Ufuk Kardelen'e Murat'ın kendisi için ne kadar önemli olduğunu ve onun sayesinde iki ayağının üzerinde durabildiğini söylemiştir. Fakat Kardelen Tahir'in iyi bir eş olacağına ve onunla evlenerek mutlu olabileceğine kanaat getirmiştir. Zihninden geçen düşüncelere kendini fazlasıyla kaptırdığı bir anda Kardelen kapı önündeki sesleri duyar. Endişeli bir halde kapının önüne doğru yürüyen Kardelen Özgür'ün gelmiş olduğunu anlar. Özgür sarhoştur. İçmiş olduğu alkollü içkiden dolayı iradesini yitirmiş ve sağlıklı bir şekilde düşünemeyen Özgür, tecavüze uğramış olan Kardelen'i suçlamaya başlar. Mağdur edilen taraf olmasına rağmen kardeşi tarafından suçlanan Kardelen çok sinirlenir ve hayatında ilk defa ona vurmaya başlar. Kardelen Özgür'ün başını kendi kusmuğunun içine sokar. Hayatta en çok güvendiği insan tarafından ihanete uğradığını düşünen Kardelen adeta yıkılır ve ağlamamak için kendini zor tutar. Hayatını kaybetmiş olan babasını ve evdeki ölüm sessizliğini düşünür. Kustuktan sonra kendine gelen Özgür Kardelen'den özür diler. Kardelen Özgür'ün başkaları tarafından dolduruşa getirildiğini anlamıştır. Özgür Kardelen'e ambalaj fabrikasında çalışacağına söz verir. Karşılıklı çay içmeye başlayan kardeşler birbirleriyle barışırlar.

Kısmet'in Kendisiyle Hesaplaşmaya Başlaması Anlatının üçüncü bölümündeki başkarakter Kısmet'tir. Anlatıdaki gerçek zaman ilk iki bölümdekiyle aynıdır. Hasta yatağına düşmüş olan Emin Bey çeşitli ayetler ve dualar okurken Kısmet de örgü örmektedir. Dedesinin sürekli yakarması, tanrıyı aldatanlara ve zina yapanlara lanet etmesi karşısında iyice bunalmıştır. Bir süredir fabrika sahibi olan Orhan'la evli olan Kısmet birkaç defa intihar etmeye kalkışmıştır. Orhan'la Kısmet'in evliliği sayesinde iki zengin aile birleşmiştir. İstemediği halde Orhan'la evlenmek zorunda kalmış olan Kısmet Ufuk'un gidişyle tamamen yıkılmıştır. Eskişehirli tarafından tanınan Kısmet gittiği her yerde parmakla gösterilmektedir. Kardelen'le konuşan ve bütün dertleriyle düşüncelerini ona anlatan Kısmet, en sonunda Orhan'dan ayrılma kararı aldığını onunla paylaşmıştır. Almış olduğu kararın ardından bir süre Kardelen'in evinde kalmış olan Kısmet daha sonra aile evine geri dönmüştür. Hacer Türkan Hanım'ın banyo yapmasına yardım etmektedir. Annesinin banyoda yıkanma seslerini duyan Kısmet onun ne kadar etkileyici, baskın ve ikna edici bir karaktere sahip olduğunu düşünür. Banyodan çıkan Türkan Hanım evdeki fazladan yanan ışıkların söndürülmesini emreder. Zira Kısmet'in dedesi Emin Bey hasta yatağına düşmüştür.

Kısmet'in İç Kapanıklığı Kısmet, duştan çıkmış olan annesini kurulamaya başlar. Onu çıplak bir halde gören Kısmet Orhan'la seviştikleri zamanları hatırlar. Orhan'ı sevmemiş olan Kısmet yaşanan her cinsel deneyimde kendini daha fazla kirletilmiş hissetmiştir. Dedesi Emin Bey'le ilgili olduğu sırada Emin Bey, Kısmet'in elini tutarak bacak arasına doğru çekmiştir. Kısmet Türkan Hanım'a Emin Bey'in yapmış olduğu şeyi söyleyip söylememe konusunda kararsız kalır. Türkan Hanım, sessiz ve hareketsiz bir hayat geçirmiş olan kızı için üzülür. Onun ne kadar edilgen bir karaktere sahip olduğunu farkındadır. Fakat Kısmet'in sesinde ve tavırlarında bir değişiklik olduğunu fark eden Türkan Hanım onun çılginca bir şey yapmasından endişe eder. Türkan Hanım Kısmet'in yeniden intihara teşebbüs etmesinden korkmaktadır.

Türkan Hanım'ın Kaymazlı Ailesine Bakışı Kızının Ufuk'a aşık olduğunu ve Orhan'ı sevmediğini bilen Türkan Hanım kendi evliliklerini düşünür. Taşra İlerigelenliği ve Belediye Meclis Üyeliği yapmış olan eşi Ahmet Bey koyu bir CHP'li ve Kurtuluşçudur. Çevresindeki insanlarla sürekli siyasi konularda tartışmış ve fabrikalar kurarak ülkenin ekonomik kalkınmasında önemli bir rol oynamıştır. Fakat bir kaza sonucunda Ahmet Bey hayatını kaybetmiştir. Türkan Hanım Emin Bey'in de daha fazla acı çekmeden son nefesini vermesini ümit etmektedir. Türkan Hanım eşinin ölümünün ardından oğlu Murat'ın fabrikaların başına geçmesini istemiştir. Fakat Murat İstanbul'a giderek hayallerinin peşinden koşmuş ve Selmin adındaki şarkıcıyla birlikte olmuştur. Fabrikaların başına geçen kardeşi Ferit Sakarya başarılı yöneticiliğiyle herkesin saygısını kazanmış ve büyük başarılarla imza atmıştır. Yatağında dualar eden Emin Bey'in söyledikleri bir süre sonra anlaşılmamaya başlar. Kısmet'in evden kaçmasından endişe eden Türkan Hanım, onun gitmesiyle birlikte neler yaşanabileceğini düşünür. Eskişehir'de oldukça ünlü olan Kaymazlı ailesi bölge halkının dedikodu konusu olacaktır. Türkan Hanım Kaymazlı ailesinin adına leke sürülmesini istememektedir. Fakat aynı zamanda kızı için de üzülmemektedir.

Türkan Hanım'ın Çocukları İçin Endişelenmesi Defalarca Kısmet'in evden kaçışını kendi zihninde canlandırmış olan Türkan Hanım, Tosun adlı kediye süt verirken Kısmet'in elindeki bavullarla evden ayrıldığını hayal eder. Hayatı boyunca kızına hiç sevgi sözcükleri söylememiş olan Türkan Hanım, evden ayrılıp sevdiği adama kavuşmak isteyen Kısmet'e gitmesini söylemiştir. Kısmet Orhan'a boşanma davası açmıştır. Fakat bunu Kardelen haricinde kimselere söylememiştir. Boşanma gerekçesi olarak avukatına başkasını sevdiğini söylemek istese de bunu yapmanın doğru olmadığını akıl etmiştir. İstanbul'a kaçan Selmin'le birlikte olan Murat'ı Türkan Hanım asla affedememiştir. Özellikle bir toplantı aracılığıyla Türkan Hanım Selmin'le tanışmış ve Murat'a ona beğenmediğini dile getirmiştir. Murat Türkan Hanım'a ilk defa kızar ve onun elindeki yılan derisinden yapılmış çantayı görünce büyüklenir. Zira Murat, zengin olan ailesindeki bireylerin hala köylü zihniyetine sahip olduklarını düşünmektedir.

Türkan Hanım'ın Emin Bey'in Eski Eşine Öfke Duyması Babasının bağrıışlarını duyan Türkan Hanım onun yanına gider ve onun altını ıslattığını fark eder. Bunun üzerine Türkan Hanım Hacer'e seslenir ve Emin Bey'in altındaki lazımlığın değiştirilmesini söyler. Emin Bey'in eski eşi Neval'i hatırlayan Türkan Hanım onun ne kadar gösterişçi ve burjuva olduğunu hatırlar. Emin Bey'in kirli çamaşırlarını asla değiştirmeyeceğinin bilincindedir. Babasının kirli çamaşırlarını değiştirdiği sırada Türkan Hanım, Neval Hanım gibi kadınların hayatlarını yaşadıklarını düşünür ve bu durum onun sinirlenmesine neden olur.

Neval Hanım'ın Geçmişteki Varlıklı Günlerine Özlem Duyması Beşinci bölümde Neval Hanım'ın dışarıdan gelen korna, motor ve egzoz seslerinden dolayı uyandığı görülür. Behiç Fazıl'ın ölümünün ardından bütün birikimler tükenmiş ve Osmanbey'in arka sokaklarında bulunan bir apartman dairesinin en alt katında yaşamaktadırlar. Geçmişte büyük bahçeli köşklere yaşamış olan Neval Hanım kent hayatına ve apartman dairesinde yaşamaya alışmamıştır. Bundan dolayı sürekli olarak içinde bulunduğu durumdan yakınır ve geçmişte zengin oldukları dönemlere özlem duyar. Neval Hanım, her gece penceresinin önüne arabasını park eden adamla kavga eder. Sarhoş olan adama haddini bildirmek isteyen Neval Hanım adamın öfkeli bir şekilde üzerine yürümesi üzerine korku içinde kapıyı kapatır. Geçmişte mensubu olduğu sosyete çevresine özlem duyar ve eski gösterişli hayatını özler. Fakat Neval Hanım'ın kızı Belgin'le birlikte yaşadığı ev oldukça bakımsız, eski ve kirlidir. Ev oldukça dağınıktır ve hamamböcekleri tarafından işgal edilmiştir. Nazik ve zengin bir çevrede büyümüş olan Neval Hanım hamamböcekleriyle ve yoklukla nasıl mücadele etmesi gerektiğini bilmemektedir. Bundan dolayı geçmişteki varlıklı günlerine özlem duyar ve sürekli o günleri hatırlar.

Ailenin Yaşadığı Talihsizlikler Kızı Belgin'in eve girmeye çalıştığını anlayan Neval Hanım, onu sarhoş bir halde görmemek için yatağına yatıp uyuyormuş gibi davranır. Çeşitli talihsizlikler yaşamış ve beklentilerini hayata geçirememiş olan Belgin oldukça huysuzlaşmış ve annesine katlanamamaktadır. Ailesinin başına gelen bütün felaketlerden dolayı annesini suçlamaktadır. Zorlukla kendini mutfağa atmayı başaran Belgin açlığını gidermek için makarna yapmaya başlar. Mutfaktaki gürültüleri duyan Neval Hanım sessizce oraya doğru yönelir. Bir Osmanlı paşasının oğluyla evlenmiş olan Neval Hanım varlık içinde bir hayat yaşamıştır. Sürekli olarak eşiyile birlikte Hilton Otel'inde düzenlenen partilere katılmış ve Avrupa'yı gezmiştir. Ülkenin en önemli mevkilerinde ve makamlarında bulunan insanlarla yakın dostluklar kurmuştur. Kurtuluşçu olan eşi Behiç Fazıl en üst makamlarla yakın ilişkiler kurmuştur. Kızı Belgin dünyaya geldikten sonra Behiç Fazıl Neval Hanım'la bir daha cinsel ilişkiye girmemiştir. Yıllar sonra Neval Hanım köşke gelen genç bir muslukçuyla birlikte olmuş ve

bu ilişkinin sonucunda Selmin dünyaya gelmiştir. Neval Hanım geçmişte yaşadıkları gösterişli hayata özlem duyar. Kızlarının ne kadar güzel ve alımlı olduklarını düşünür. On dokuz yaşındayken Melih adlı bir gençle birlikte olmaya başlamış olan Belgin defalarca kürtaj yaptırmıştır. Sosyetik bir aileye mensup olan Belgin'i kendi ailesi dahil kimse yargılamamıştır. Bu durum zaman içinde Belgin'in görgüsüzleşmesine ve şımarmasına sebep olmuştur. Neval Hanım Melih'le Belgin'in evlenmelerini istemiş fakat bu isteği hiçbir zaman gerçekleşmemiştir. Hüseyin Efendi'yle evlenmiş olan Selmin'se meşhur bir şarkıcı olduktan sonra başka erkeklerle birlikte olmaya başlamıştır. Kırklı yaşlarına eriştikten sonra Selmin Murat'la birlikte olmaya başlamıştır. Neval Hanım'a göre Selmin kendini daha genç hissetmek için Murat'la birlikte olmuştur. Fakat bir davette Neval Hanım Ferit Sakarya'nın Selmin'e arzulu gözlerle baktığını görmüştür. Neval Hanım Selmin'in Ferit Sakarya'yla birlikte olmasını çok istemiştir. Zira Ferit Sakarya zengin, görgülü, kibar, zeki ve kültürlü bir karakterdir. Faşist bir örgütün elebaşlarından biri olan Belgin'in oğlu gazetelere haber olmaktadır. Zira sokak çatışmaları zamanla şiddetlenmektedir ve gençler sokak ortasında öldürülmektedirler. Her geçen gün maddi ve manevi olarak daha kötü bir duruma sürüklenen ve kızının mutsuzluğunu gözlemleyen Neval Hanım Ferit Sakarya'nın kendilerini kurtarmasını diler.

Ferit'in Dostlarıyla Buluşması ve Ülker'in Erkeklerle İlgili Düşünceleri Anlatının beşinci bölümünde Ferit Sakarya, kolejde tanışmış olduğu dostlarıyla buluşmak amacıyla Ankara'da yaşayan Azra-Gündüz çiftinin evine konuk olmuştur. ODTÜ'de Öğretim Üyesi olan Sedat, Ülker, Asaf, Füsün ve Jale konuklardan bazılarıdır. Ferit Ülker'e dışarıda kar yağdığını söyler. Fakat aylardan Hazirandır ve dışarıda sıcak ve açık bir hava vardır. Zaman zaman dışarıdan gelen silah seslerinin haricinde Tunalı Hilmi ve Kuşulu Park arasında arabalarıyla yarış yapan gençlerin sesleri duyulmaktadır. Barlardan ve pavyonlardan çıkan gençler birkaç hayat kadınına da yanlarına alarak araba yarışı yapmaktadırlar. Bu durum evdeki konukları oldukça rahatsız etmektedir. Evin terasında dışarıyı izleyen Ülker, kırk yaşına gelmiş olmasına rağmen hala evlenmemiş olduğunu düşünür. Geçmişte kendisine yakınlık göstermiş olan erkeklerden evlenme teklifi beklemiş olan Ülker artık kimseden evlenme teklifi beklememektedir. Zira bu durum onu epey rahatlatmıştır. Geçmişte Asaf, evine bırakma bahanesiyle Ülker'le birlikte olmaya çalışmıştır. Fakat Ülker Asaf'ı geri çevirmiştir. Ferit Sakarya'yı dikkatli bir şekilde gözlemleyen Ülker, onun diğer erkeklerden oldukça farklı olduğunu düşünür. Ülker'e göre Ferit Sakarya görünüş bakımından diğer erkeklere benzese de karakter bakımından mütevazı, sakin, bilgili, düşünceli, duyarlı ve açık bir zihne sahiptir. Ülker, çevresindeki bütün erkeklerin noksanlıklarını ve olumsuz taraflarını düşünürken Ferit'in diğerlerine göre oldukça olumlu bir karaktere sahip olduğunu düşünür. Azra ile Jale'ye Ferit'i çeşitli konularda eleştirirler. Aslında onların bütün eleştirileri Ferit'e karşı besledikleri kıskançlıktan kaynaklanmaktadır.

Ferit Sakarya'nın Toplumcu Düşünceleri Birçok fabrikanın sahibi olan Ferit Sakarya toplumcu ideallerinden hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Toplumun mevcut sorunlarını anlar ve elinden geldiğince sorunların giderilmesi için çaba gösterir. Dönemin Türkiye'si neredeyse bütün alt ve üst yapılarıyla Amerika'ya ve Batılı devletlere güdümlenmiştir. Ülkenin bütün ekonomi politikaları batının direktifleri ve tavsiyeleri üzerine inşa edilmektedir. Gerçekleşen askeri darbeler ve NATO üyeliği ülkenin politik, ekonomik ve toplumsal bağımsızlığını tamamen elinden almıştır. Paris'te eğitim aldığı dönemlerde Ferit, ülkesine faydalı olabileceğini düşünerek geri dönmüştür. Başarılı bir öğrenci olmasından dolayı profesörleri onun akademik hayatına devam etmesini istemişlerdir. Fakat Ahmet Kaymazlı'nın rahatsızlanması ve ailenin sahip olduğu işletmeleri yönetebilecek başka hiç kimsenin olmaması üzerine Ferit ülkeye dönüş yapar ve fabrikaların başına geçer. Ferit Sakarya, savunuculuğunu yapmakta olduğu toplumsal idealleri yalnızca burjuva dostlarıyla yapmış olduğu hoş sohbetlerde bir tartışma konusu olarak görmemektedir. Sokak çatışmalarında hayatını kaybeden gençler için üzüldür ve kendini topluma karşı borçlu hisseder. İsveç Sefaretinde çalışan Füsün Ferit'i aşırı idealist olmakla suçlar ve onun kendini aşırı beğendiğini düşünmektedir. Füsün'a göre Ferit sahip olduğu maddi zenginlik bakımında oldukça şanslıdır. Fakat Ferit Sakarya dostlarının olumsuz düşüncelerine kulak asmaz ve kendi doğrularının peşinden gitmeye kararlıdır.

Ferit'in Vicdan Azabı Çekmesi Fakat Ferit, geçmişteki bazı eylemlerinden dolayı vicdan azabı çekmektedir. Zaman zaman kendisinin oldukça bencil olduğunu düşünür. Deniz'le evli olan Ferit, yeğeni Murat'ın birlikte olduğu Selmin'le bir otel odasında cinsel bir birliktelik yaşamıştır. Hem eşini hem de yeğenini aldatmış olmanın utancını yaşamaktadır. Aynı zamanda yeğeni Kısmet'i yalnız bıraktığını ve onu yeterince savunmadığını düşünür. Kısmet'i çok seven Ferit, onun Orhan'ı sevmediğinin farkındadır. Hayatı boyunca kendisinden istenen her şeye boyun eğmiş olan Kısmet'e hem acır hem de üzüldür.

Ferit'in Kismet'le İlgili Düşünceleri Ferit, zor günlerinde Kismet'in yanında olmuş olmayı ve onu desteklemiş olmayı diler. Ülkenin ve ailesindeki bazı fertlerin içinde bulunduğu olumsuz durumdan dolayı kendi adına bazı eleştirilerde bulunur. Ardından Ferit ile Sedat arasında ülkenin içinde bulunduğu olumsuz durumla ilgili önemli bir tartışma gerçekleşir. Üretim ve tüketim ilişkileri, anamalcılık, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği, Türkiye'nin dış ülkelere olan bağımlılığı üzerine konuşulur. Sedat'a göre, kendi nüfusunun ihtiyaçlarını gidermekte ve ihtiyaç duyulan ürünleri üretmekte zorluk yaşayan Türkiye, belli başlı bazı sorunlarını çözüme kavuşturmadığı sürece daima gelişmiş ülkelere bağımlı olacaktır. Avrupa Birliği Türkiye'yi hiçbir zaman tam üye yapmayacak ve iktisadi olarak kalkınmasına izin vermeyecektir. Sedat Ferit'e ülkenin içinde bulunduğu durum üzerine neler düşündüğünü anlatırken Ferit Kismet'i ve yapmış olduğu hataları düşünür. Kismet'i yalnız bıraktığını düşünen Ferit onun en sevdiği arkadaşı olan Kardelen'i hatırlar. Ferit'e göre Kismet Kardelen'e imrenmektedir. Zira onun ailesindeki birçok kişi Kardelen'e bağımlıdır. İş kazası sonucu sakat kalan babasına ve küçük kardeşine Kardelen bakmaktadır. Ferit Kismet'in Kardelen'e özendiğini ve onun da birilerinin kendisine muhtaç olmasını istediğini düşünür.

Kadın Özgürlüğü ve Ekonomik Bağımsızlık Üzerine Düşünceler Özellikle kadın misafirler arasında kadınların özgürlüğü üzerine bir tartışma yapılır. Ferit, hayatı boyunca aile ve mahalle baskısı altında yaşamış olan Kismet'in kadın özgürlüğü konusunda ne düşündüğünü merak etmiştir. 1960'lı yılların başlarında Ferit Paris'ten döndükten sonra Kismet'e sevdiği biri olup olmadığını sormuştur. Ferit Kismet'e bir erkekten hoşlanmasının, onu arzulamasının ve istediği erkekle cinsel birliktelik yaşamalarının doğal şeyler olduğunu söylemiştir. Fakat Kismet ailesinin ve toplumun normları güdümünde sindirilmiştir. Bundan dolayı kendi şahsi arzularını ve beklentilerini görmezlikten gelmektedir. Bir gece rüyasında kendini her yanı aynalarla çevrilmiş bir odanın içinde görmüş olan Kismet aynalarda kendini göremediğini Ferit'e anlatır. Metaforik anlamda rüyadaki aynalar toplumu, aileyi, yani ötekileri simgelemektedir. Başkalarının yansıttıklarıyla kendini şekillendirmiş olan Kismet bir birey olarak kendini inşa etmeyi başaramamıştır. Bundan dolayı sürekli üzgün ve karamsar bir ruh halindedir. Sorduğu sorularla yeğenini üzdüğünü fark eden Ferit, ona daha fazla soru sormaktan vazgeçer. Evdeki misafir kadınlar kadın özgürlüğü konusunda tamamen bencilce söylemlerde bulunurlar. Burjuva sınıfına mensup olan kadın karakterlerin tek dertleri cinsel ve maddi özgürlükleridir. Acı çeken ve baskı altında olan diğer kadınların sorunlarını hiç umursamamaktadırlar. Eskişehir Sanayi Odası Başkanlığına seçilen Ferit, ülkenin ekonomik kalkınması için sanayinin geliştirilmesi gerektiğini düşünür. Fakat fabrikalarda üretilecek olan ürünlerin hammaddeleri kendi ülkelerinde bulunmalı ve tarım işçisi olan vasıfsız işçilerin kolaylıkla üretebileceği ürünler üretilmelidir. Yerel sanayi kalkınmasıyla birlikte ülkede ciddi bir işçi sınıfı oluşacak ve dış sermayeye bağlı yatırım ihtiyacı azalacaktır. Ferit, ülkedeki ekonomi politikalarının durumunu yeğeni Kismet'in görmüş olduğu rüyaya benzetir. Çevresindeki aynalara çok fazla odaklanmış olan yöneticiler kendi öz değerlerinin farkında değildirler ve bundan dolayı Türkiye kendine has bir ekonomik sistem inşa edememiştir.

Ferit'in Selmin'e Şehvetimsi Bir Arzu Beslemesi Sokağa çıkma yasağının başladığı saatin yaklaşmasıyla birlikte Ferit konakladığı otele doğru hareket eder. Bu sırada birlikte olduğu Selmin'i düşünür, cinsel olarak onu arzular fakat aynı zamanda bu arzularından utanç duyar. Zira Ferit Murat'ın tutkuyla sevdiği bir kadını onun elinden almıştır. Selmin'i neden böylesine arzuladığını düşünmeye başlayan Ferit, daha önce hiçbir kadını Murat'ın Selmin'i arzuladığı gibi arzulamamış olduğunu fark eder. Bundan dolayı Ferit Murat'ı kışkırttığını kabullenir. Fakat Selmin'e karşı beslediği şehvet duygularına bir türlü engel olamaz. Otel odasına vardığında yatağa uzanır ve Selmin'le birlikte olduğu anları düşünür. Düşüncelerinden dolayı sertleşme yaşayan Ferit bir süre sonra cinsel bir rahatlama yaşar. Ardından masanın üzerindeki bir notu okuyan Ferit Kismet'in kendisini aramasını istediğini öğrenir. Ferit Kismet için endişelenmektedir.

Selmin'in Düşkünlüğü Bağderesi'ndeki bir yokuşu, sokağa çıkma saatlerinin başladığı bir vakitte, Halit'le birlikte tırmanan Selmin perişan bir haldedir. Gecekonducular arasında haykıran Selmin'in sesi ve çocuk ağlamaları duyulmaktadır. Gürültüye alışkın olan gecekonducular Selmin'in haykırıışları karşısında tepkisiz kalırlar. Perişan bir halde Halit'e seslenen ve ona beklemesini söyleyen Selmin Antep'ten yeni dönmüştür. Antep'te bulunduğu süre içerisinde bir adamla birlikte olmuştur. Halit'le birlikte Maltepe Barı'nda çalışan Selmin; Murat, Ferit ve Halit tarafından kullanıldığını ve daha fazla ne kadar kullanılacağını merak eder. Birlikte olduğu erkeklerle seviştiği anları düşünen Selmin en hoyrat sevişen kişinin Halit olduğunu söyler. Sevişme esnasında Halit birlikte olduğu kişiye acı çektirmekten hoşlanmaktadır. Sevişme esnasında şiddeti ve acı çektirmeyi seven Halit'e Selmin, defalarca durmasını söylemiş ve onu engellemeye çalışmıştır. Fakat aslında Selmin de Halit'in hoyratlığından hoşlanmaktadır. Murat'a rağmen Ferit'le bir otel odasında birlikte olmuş olan Selmin, sabah

vakitlerinde uyandığında komodinin üstünde bir miktar para bulmuştur. Ferit Selmin'e bir hayat kadını gibi davranmıştır. Selmin, Murat ve Ferit üçlüsü Maltepe'deki barda buluşurlar. Yıldırım adlı bir genç Selmin için şarkı bestelemiştir. Fakat popüler şarkılar söylememeyi kendine ilke edinmiş olan Selmin, besteyi inceledikten sonra onu kullanıp kullanmayacağına karar vereceğini söyler. Bir buluşma sırasında Ferit hareketleriyle Selmin'i baştan çıkarmıştır. Ferit'in Murat'a belli etmeden masa altından dokunması karşısında Selmin kendini ona bırakmıştır. Her açıdan Ferit'ten etkilenmiş olan Selmin Murat'ın saf sevgisini ve coşkun tutkusunu göz ardı etmiştir. Selmin'e göre Ferit aklıyla ülke ekonomisine katkı sağlarken Murat samimi ve dürüst karakteriyle insanlığa katkı sağlamaktadır. Ferit'in cüretkarlığından, zekasından ve zenginliğinden etkilenmiş olan Selmin, Murat'ı göz ardı etmiştir.

Selmin'in Kendisiyle Hesaplaşması Küçüklüğünü düşünmeye başlayan Selmin annesi Neval Hanım ve kız kardeşi Belgin'le neler yaşadığını hatırlar. Gösterişli davetlerde boy göstermiş olan ailenin en dikkat çeken ismi, güzelliği sayesinde Selmin olmuştur. Neval Hanım dostlarına onun başka bir adamdan olduğunu ve bu yüzden böylesine güzel olduğunu çekinmeden söylemiştir. Zira Neval Hanım'ın ahlaki değerleri çevresindeki insanlardan oldukça farklıdır. Kilolu ve erkeksi bir görünüme sahip olan Belgin oldukça cüretkardır. İnce ve güzel bir görünüme sahip olan Selmin'se oldukça davetkardır. Belgin, gençlik yıllarında defalarca hamile kaldığı Melih'ten ayrılmıştır. Bu ayrılık onu ve ailesini derinden sarsmıştır. Samsunlu zengin aileyle aralarının bozulduğunu anlayan Neval Hanım, Selmin'in Eskişehirli zengin aileyle birlikte olabilesini ümit eder. Fakat Murat'la Ferit'i aynı anda idare etmeye çalışmış olan Selmin'in kaderi hüsrarla sonuçlanmıştır. Ferit Selmin'i terk etmiş ve Murat'ın başkalarına olan güveni tamamen kırılmıştır. Selmin'e tamamen tutkuyla bağlanmış ve en saf duygularıyla ona aşık olmuş olan Murat, Selmin için besteler yapmış ve onun için ailesinden, hatta Kısmet'ten, bile vazgeçmiştir. Onun bu davranışlarını çocukluk ve saflık olarak gören Selmin, Murat'ın büyüyeceğini ve artık içgüdüleriyle hareket etmeyeceğini düşünmektedir. Selmin Murat'ı oğlu gibi görür ve ona anne şefkatıyla yaklaşır.

Selmin'in Kaçış Halinde Olması Belgin'in doğumunun ardından Behiç Fazıl, bir daha Neval ile cinsel ilişki yaşamamıştır. Özgürlüğüne fazlasıyla değer veren ve arzularının güdümünde yaşamak isteyen Neval Hanım, aynı zamanda eşine karşı büyüklendir. Ona emirler verir ve her isteğinin yerine getirilmesini arzular. Küçüklük çağlarında Selmin, evin içinde aldığı kokuyu daha sonra cinsel ilişkiye girdiği zamanlarda alacaktır. Evdeki kokunun kimden ya da nereden geldiğini hatırlamaya çalışan Selmin bunu başaramaz. Bir sanatçı olarak oldukça sevilen ve saygı duyulan Selmin, zaman içinde eski şöhretini kendi yanlışları yüzünden kaybeder. Hayata karşı hırçın ve karamsar olan Selmin, zaman içinde eski değerlerini tamamen yitirir ve düşkün bir kadın haline gelir. Murat'ın çocuksuluğunu, saflığını, dürüstlüğünü ve coşkusunu düşünen Selmin gecekonduların oradan martılara ateş edildiğini fark eder. Selmin'e göre barış güvercinlerinin soyu tükendiği için insanlar martıları vurmaktadırlar. Pendik'te yaşayan zengin bir adamın düzenlediği davete katılan Selmin, zengin adamla birlikte olur. Alem gecelerinden birinde adamın kan içinde kaldığı görülür. Halit'e yetişmeye çalışan Selmin'in zengin adamı öldürmüş olduğu ihtimali yüksektir.

Kısmet'in Geçmişi ve Kendisiyle Yüzleşmesi Anlatının yedinci ve son bölümünde, tren istasyonunda İstanbul'a gidecek olan trenin duracağı peronda bekleyen Kısmet Ufuk'a kavuşmanın hayallerini kurar. Ufuk'a kavuşmanın hayallerini kuran Kısmet aynı zamanda geçmişinin muhakemesini yapar ve kendisiyle yüzleşir. Abant Otel'de yapılan düğünle Orhan'la evlenmiş olan Kısmet, ne Orhan'a ne de kendisini bırakıp gitmiş olan Ufuk'a kızamamıştır. Uzun yıllar boyunca Kısmet kötü kaderini kabullenmiştir. Bir süre sonra Orhan'ın cinsel iktidarını yitirmiş olduğu ortaya çıkar. Bundan dolayı çiftin çocuğu olmaz ve Kısmet kendini hala bakire olarak görmektedir. Aile ve çevre baskısı nedeniyle sevmediği bir adamla evlenmek zorunda kalmış ve sevdiği erkekte uzaklaşmış olan Kısmet, otuzlu yaşlarına geldiğinde cesaretini toplamış ve Orhan'ı terk ederek Ufuk'u bulmaya karar vermiştir. Tren istasyonunda yalnız başına bekleyen Kısmet tanıdıkları tarafından görülmekten ve yakalanmaktan korkar. Kendisiyle hesaplaşan ve kendini sorguya çeken Kısmet on yedi yaşındayken tentürdiyot içerek intihar etmeye çalıştığını hatırlar. Özgürlüğü elinden alınmış, kendini inşa edememiş ve istediği kişiyle bile birlikte olamamış olan Kısmet iradesinin zayıflamış olduğu zamanları düşünür. Küçüklük dönemlerinde Ufuk'la birlikte İhsan Bey'den kitap satın alan Kısmet en çok romanlardan hoşlanmaktadır. Çünkü romanlar diğer yazınsal türlere göre daha gerçekçidir ve anlatıda rol oynayan karakterlerle okurlar kendilerini özdeşleştirebilmektedirler. Hayatın bir trajediden ibaret olduğuna inanan Kısmet romanları oldukça gerçekçi bulmaktadır. Fakat kaleme alınmış çoğu eserin kurgu olduğunun ve fazla ciddiye alınmaması gerektiğinin farkındadır.

Bir Kadın Olarak Kısmet'in Kendi İçine Kapanması Haydarpaşa Garı'nda Murat'la buluşacak olan Kısmet onun küçüklüğünü düşünmeye başlar. Ahmet Kaymazlı Murat'ı doğduktan sonra trenle Eskişehir'e getirmiştir. Yoğun bir kalabalık coşku içinde yeni doğmuş olan Kaymazlı'yı karşılamıştır. Tren istasyonunda herkes tarafından unutulmuş olan Kısmet, bir kız çocuğu olarak neredeyse tamamen değersizleştiğinin farkına varmıştır. Fakat Kısmet daima Murat'ı çok sevmiş ve Murat da Kısmet'i aynı derecede sevmiştir. Gerçek zamana geri dönen Kısmet çevresindeki insanlardan korkar ve onlar tarafından yakalanıp geri götürülmekten çekinir. Daima kendini yalnız ve savunmasız hissetmiş olan Kısmet başkalarından, özellikle erkeklerden, korkmuştur. Bütün hayatı boyunca Kısmet bir lokantada tek başına yemek yiyememiştir. Fakat Ferit Sakarya'nın eşi olan Deniz tek başına lokantalara gidip yemek yer, arkadaşlarıyla buluşur ve zaman zaman içki de içer. Her şeye rağmen Kısmet evlendikten sonra mutlu olmaya çalışmıştır. Murat'a çok önem vermiş ve onu her şeyin üzerinde tutmaya çalışmıştır. Kısmet bütün sevgisini Murat'a vermeye çalışmıştır. Türkan Hanım, müzikle ilgilenen oğlu Murat'a geçmişte bir gitar almıştır. Fakat Murat müzisyen olma hayallerinin peşinden giderek Eskişehir'i terk etmiş ve İstanbul'a kaçmıştır. Hayallerine kavuşabilmek için ailesine sırt çevirmiş olan Murat'a Türkan Hanım her daim kızgın kalmıştır. Türkan Hanım Murat'ın Selmin'le olan ilişkisini öğrendikten sonra iyice sinirlenmiş ve oğlunun yaşlı ve düşkün bir kadınla birlikte olmasını istememiştir.

Kaymazlı Ailesinin Varoluş Mücadelesi Ahmet Bey'in ölümünün ardından Kaymazlılar Murat'ın fabrikaların başına geçeceğini düşünmüştüler. Fakat Murat kendine tamamen farklı bir yol çizmiş ve fabrikaların başına Ferit Sakarya getirilmiştir. Kaymazlı ailesi Eskişehir'de oldukça önemli bir aile olsa da İstanbul gibi büyük şehirlerde ciddiye alınmamaktadır. İstanbul'da katılmış oldukları davetlerde diğer zenginler tarafından küçümsenir ve aşağılanırlar. Kaymazlı ailesi her geçen gün biraz daha parçalanırken sokaklarda her gün onlarca insan hayatını kaybetmektedir. İdeolojik savaşlar ve sokak çatışmaları devam etmektedir.

Evden Kaçan Kısmet'in Heyecanı ve Ailenin Beklentileri Haydarpaşa Garı'na varacağı anı hayal eden Kısmet, Murat'ı gördüğünü ve onun pencereye doğru koştuğunu düşünür. Erkek kardeşi tarafından oldukça iyi bir şekilde karşılaşacağını ve onun her sorunu çözeceğini hayal eder. Yeniden kendine gelen Kısmet yanındaki Tatar aileye heyecanlı ve sabırsız bir halde trenin ne zaman geleceğini sorar. Kısmet hiç kimseye muhtaç olmadan, özellikle Murat'a, kendi hayatını kurmak istemektedir. Bir gün Kısmet, annesi Türkan Hanım ve halası İclal Hanım'la birlikte Divan Otel'de konaklamıştır. En pahalı otellerde sunulan şeyleri bile beğenmeyen Türkan Hanım yiyecekleri, içecekleri hatta bazı eşyaları dışarıdan getirtir. Kaymazlı ailesinin beklentilerini yerine getirememiş olan Murat'a, Ahmet Bey öldükten sonra, Ayazpaşa'daki küçük bir kat bırakılmıştır. Türkan Hanım Murat'ın kimseye muhtaç olmasını istememiştir. Eskişehir Akademisi'ni bırakıp İstanbul'a giden Murat Selmin'in peşinden gider. Türkan Hanım Murat'ın Selmin'den bıkmamasını ve onu terk etmesini ümit etmektedir.

Kısmet'in Ufuk'a Karşı Beslediği Duygular Kısmet Murat'ı telefonla arar ve ona evden kaçıp İstanbul'a geleceğini söyler. Fakat Murat etraftaki gürültüden Kısmet'in ne söylediğini anlayamaz ve kendi dertlerini anlatmaya çalışır. Küçüklük dönemlerinde Kardelen'den aldığı romanları okuyan Kısmet, bir gün Ufuk'u mahallelilerle tavla oynarken görür. Ufuk Kısmet'i gördüğü anda aşık olur. İkili birbirleriyle kitap aracılığıyla tanışıp görüşmeye başlarlar. En sonunda Ufuk'la Kısmet çifti evde buluşup birlikte olurlar. Orhan'la evlendikten sonra Kısmet, onunla her cinsel ilişkiye girişinde Ufuk'un küçüklüğünü düşünür. Kısmet Ufuk'u hayallerinde yaşatmaya devam eder. Kısmet, sabırsız ve heyecanlı bir halde tren beklerken yağmur yağmaya başlar. İstasyonda İstanbul'a gidecek olan treni beklemeye devam eden Kısmet, mavi bereliler ve polisler tarafından izlendiğini düşünmeye başlar. Kendi geçmişini ve atmakta olduğu adımın sonuçlarını düşünürken aklına son zamanlarda öldürülen insanlar gelir. Meçhul bir geleceğe doğru cesaretle adım atan Kısmet trenin kalkmasını bekler. Emin Kaymazlı'nın tarlalara sahip olduğu zamanlarda Ufuk ve ailesi onun yanında çalışmışlardır. Ufuk, arıcılıkla uğraşmaya başlayan dededen daha fazla çalışma karşılığında peynir, yoğurt, yumurta istemiştir. Kısmet Ufuk'u birçok açıdan Keloğlan'a benzetir. Mandolin çalarak müzik kariyerine başlamış olan Murat'a Türkan Hanım ilerleyen yıllarda gitar satın almıştır. Fakat Türkan Hanım oğlunun İstanbul'a gitmesi ve Selmin'le birlikte olması sonucunda yapmış olduğu şeyden pişman olmuştur. Trene binen Kısmet oturduğu yerde Ufuk'u düşünür ve onun hala aynı kişi olup olmadığını merak eder.

Temalar

Izdirap Askeri darbenin yaşandığı ve sıkıyönetim yasalarının yürürlükte olduğu bir toplumsal ortamda yaşamakta olan her anlatı kişisi ciddi bunalımlar yaşamaktadır ve kendilerinde kuşkuyla şüphe duyguları oldukça baskındır. Gerçek zamanda 1980 yılının Haziran ayında geçen anlatıda siyasi ve toplumsal gerilim oldukça yüksektir. İdealist gençler ve birbirinden farklı ideolojik görüşleri savunan örgüt mensupları sokak ortasında birbirlerini vurmaktadırlar. Şehir merkezleri ve insanların uğrak yeri olan yerler kolluk kuvvetleri tarafından sıkı denetim altına alınmıştır. Herkes birbirine şüpheli gözlerle bakmaktadır ve toplumsal gerilim bireylerin psikolojik durumlarına da yansımıştır. Yedi bölümden oluşan anlatının her bölümünde farklı bir anlatı kişisi başkarakter olarak görev almaktadır. Anlatı boyunca karşımıza çıkan her karakter toplumun farklı bir sınıfını veya kesimini temsil etmektedir. Ağaoğlu *Üç Beş Kişi* adlı romanında 1980'li yıllarda farklı toplumsal kesimlere mensup olan bireylerin yaşamış oldukları acı verici olaylara ve bunalımlara değinmiştir. "İletişimin olmadığı, samimiyetin yerini kuşku ve güven bunalımının aldığı ortamda bedbinlik temi kendisini göstermekte gecikmeyecektir. Her fırsatta üç ihtilal dönemini yaşadığını ve insanların sıkı denetim altında dar zaman ve mekan aralığında buldukları ortamları paylaştığını ifade eden Ağaoğlu, kuşkusuz eserlerinin çatısını da bu temlerle oluşturmuştur. İnsanı ve onu yaralayıcı unsurları önemle dikte eden yazarımızın roman kahramanları da bu oluşuma ayna tutmaktadır. (...) Bedbinlik; yaşama sevincinin olmadığı, özgürlüklerin ipotek altına alındığı, insanın kendisini gerçekleştirecek sosyal iradenin ortadan kalktığı ortamların sonucudur. Bu sonuç da, toplumda var olması gereken eğitim, sevgi, barış ve mutluluk gibi iç dinamiklerin kaybolması ile nitelik kazanır" (Eronat 2004, 240-241).

Arayış Anlatının başkarakteri olarak görev alan anlatı kişileri genel olarak farklı sebeplerden dolayı kendilerini gerçekleştirememiş ve istekleriyle beklentilerine kavuşamamışlardır. Aile baskısı, ataerkil toplumsal normlar, toplum baskısı, içinde yaşanılan gergin siyasi ortam ve sıkıyönetim yasaları karakterlerin kendilerini inşa etme ve hayatlarını istedikleri gibi yaşama konusunda en büyük engellerdir. Kendilerini özgürleştirmek ve beklentilerini hayata geçirmek isteyen karakterler içinde buldukları olumsuz atmosferden çıkış yolları ararlar. Ailesinin baskısıyla sevmediği bir adamla evlenmiş olan Kısmet, otuz üç yaşına geldiğinde kendi hayatıyla ilgili köklü bir karar alır. Hayatı boyunca içe kapanık bir halde yaşamış ve kendine dayatılmış olan normları itiraz etmeden kabullenmiş olan Kısmet, en sonunda karamsarlık ve umutsuzlukla dolu hayat biçimine başkaldırarak kendi ayakları üzerinde durmaya ve hayatını istediği gibi yaşamaya karar verir. "Umutsuz, karamsar, boşvermiş, bezgin" insanların çoğunluğu oluşturduğu toplumda, herkesin bir yerden, bir şeylerden kaçma arzusunda olduğu görülür. Kaçış, gerçeklerin ağır bastığı bir ortamın sonucu olarak tezahür eder. Kimileri üniversite ortamından ayrılmamanın hayallerini kurar, kimileri de – Türkan Hanım örneğinde olduğu gibi - yeni bir aşk aramanın, bağımlı olduğu ortamından sıyrılmanın hülyalarını tasarlar. Herkes aslında her şeyden kaçma telaşındadır. (...) Murat, kendisini gerçekleştirme fırsatı bulamadığı Eskişehir'den ve belki de Ferit Sakarya, kadını özellikleri kendisinde görmediği eşinden kaçma durumunda kalmışlardır. Kardelen Murat'tan, Selmin, içinde bulunduğu bataklık ortam ve kişilerden, Nevral Hanım hazmedemediği statüsünden hep kaçmak sürekli kaçmak bu uğurda kendilerine ütopyik kahramanlar yaratıp, onların şefkatlerine sığınmak arzusunda kalakalmışlardır" (Eronat 2004, 239-240).

Güç "1980'li yıllar, ülkenin karanlıklar içerisinde bulunduğu yıllardır. Siyasi belirsizliklerin, marjinal kutuplaşmaların, kuşku ve tedirginlik verici günlerin yaşandığı, bunun neticesinde sıkıyönetim uygulandığı ve vatandaşlara sokağa çıkma yasağının öngörüldüğü dönemlerde, insanların sürekli "dar zamanlar" içerisinde hareket ettiklerini biliyoruz. *Üç Beş Kişi*'deki karakterler de bu daraltılmış, kısırlanmış zamanın kışkırtıcı girdabında bulunmaktadırlar" (Eronat 2004, 227). "Gece. Haziran. Ama günlerin en uzunuyla gecelerin en kisasına zaman var daha" leitmotivi anlatının her bölümünde özellikle vurgulanır. Siyasi ve toplumsal gerginlik karakterlerin içinde bulunduğu psikolojik bunalım, kuşku ve şüphe duygularıyla sürekli hissettirilir. Farklı ideolojileri ve dünya görüşlerini savunan örgüt mensupları her gün sokak ortasında birbirlerini vurmaktadırlar. Radyo, televizyon ve gazete gibi haberleşme araçlarında her gün öldürülen insanların sayıları verilmektedir. Sokağa çıkma saatlerinin yaklaştığı vakitlerde jandarmalar ve polisler etrafta kol gezmeye başlarlar. Halk, kendilerini korumakla görevli olan devlet memurlarına güvenmemektedir hatta en çok onlardan korkmaktadır.

Gelenek Toplumsal olarak Avrupa'nın geçirmiş olduğu değişim süreçlerini yaşamamış olan Türk toplumu, Batılılaşma sürecinde ciddi sorunlarla ve engellerle karşılaşmıştır. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte derebeylik ortadan kalkmış olsa da toprak ağalığı uzun bir süre devam etmiştir. Kırsaldan kente göç etmiş olan toprak sahipleri şehir hayatına ve kültürüne uyum sağlamakta oldukça zorlanmışlardır.

Kırsal bölgelerde yaşayan zenginler gerici ve bağnaz alışkanlıklarından kolayca vazgeçememişlerdir. Kentli zenginlerse çoğunlukla Batılılaşmayı para harcamak ve gösteriş yapmak olarak algılamışlardır. Din-tarım toplumlarında görülen genel nitelikleri taşıyan Anadolu insanı, ataerkil ve tutucu geleneklerinden vazgeçememiştir. “Eserde özellikle aydın diyebileceğimiz kitle arasında tam gelişmişlik sağlanamamıştır. Hazımsız bir Batıcılık anlayışının bu gibi kişilerde tezahür ettiği düşünülürse, toplumun alt katmanlarında kültürel bunalım ve çok içerisinde bulunanları biraz daha iyimserlikle izlememiz gerekir. (...) Kısmet annesi Türkan ile, Selmin ve Belgin yine Türkan Hanım’a oranla marjinal bir Batıcı olan anneleri Neval Hanım ile kültürel yönden mücadele içerisindeyler. Bu mücadele bir anlamda da özgürlük mücadelesidir. Özellikle babalarını erken yaşta kaybetmiş bu şahsiyetler, kendilerini annelerinden ayırarak daha soyut bir düzlemde varoluş mücadelesini sürdürmek istemektedir” (Eronat 2004, 243).

Cinsellik İnsan psikolojisini biçimlendiren ve ona etki eden en önemli konulardan biri olan cinsellik, Ağaoğlu'nun neredeyse bütün eserlerinde olduğu gibi, *Üç Beş Kişi* adlı eserde de değişik açılardan ele alınmıştır. Defalarca tecavüze uğramış olan Kardelen, evlenmeye hazırlandığı Tahir'le cinsel ilişkiye girmekten korkar. Kendi cinsel organına bakmaktan utanç duyar ve kendini kirlenmiş hissetmektedir. Aynı şekilde sevmediği bir adamla ailesinin baskısı nedeniyle evlenmek zorunda kalmış olan Kısmet, eşiyile birlikte her cinsel ilişkiye girdiğinde kendinden öğrenir ve kendini kirlenmiş gibi hisseder. Kısmet Orhan'la birlikte olurken Ufuk'u hayal eder. “Özellikle Kısmet ve Murat arasındaki ilişki, oldukça duyarlı ve çekimi son derece kuvvetli bir bağdan gücünü almaktadır. (...) “oidipus kompleksi”nin bir versiyonu ile burada karşılaşmaktayız, Kısmet'in Murat'ın dünyaya geliş sürecinde, kardeşinden üç-dört yaş büyük oluşu göz önüne getirilirse “mevcut zamanda kendisinin oidipal evrede (3-5 yaş arası) bulunduğu anlaşılacaktır. Netice itibarıyla bu noktada “Murat aracılığıyla Kısmet oidipal çatışma konusu olan baba yerine, yeni bir aşk objesi geçirmiş olacaktır” (Eronat 2004, 246). Bunun haricinde yeğenin tutkuyla aşık olduğu Selmin'le birlikte olan Ferit, yapmış olduğu şeyden dolayı ciddi derecede vicdan azabı çekmiş olsa da Selmin'e karşı beslediği şehvet duygusuna engel olamaz. Ferit, hayatı boyunca hiçbir kadını Murat kadar içten ve coşkulu bir şekilde sevmemiş olduğu için onu kıskanır. Evli bir kadın olan Neval Hanım, cinsel iktidarını kaybetmiş olan eşini eve gelen genç bir muslukçuyla aldatır ve yapmış olduğu şeyi başkalarına anlatmaktan çekinmez. Kızı Belgin Melih'le birlikte olmuş ve defalarca kürtaj yaptırmıştır. Kırk yaşında olan Selmin kendinden yaşça epey küçük olan Murat'la birlikte olur. Neval Hanım Selmin'in Murat'la birlikte olarak kendini daha genç hissettiğini düşünmektedir.

Kişi İncelemesi

Kısmet Kaymazlı (Duygusal/Sosyal) Anlatıdaki gerçek zamanda otuz üç yaşında olan kadın karakter Kaymazlı ailesinin ilk çocuğudur. Eskişehir'in Yediler semtinde yaşamaktadır. Gençlik yıllarında Ufuk'a aşık olmuş olan Kısmet onun İstanbul'a gitmesinin ardından sevmediği bir adam olan Orhan'la evlendirilmiştir. Varlıklı ve geleneklerine bağlı bir ailede büyümüş olan Kısmet kendini inşa edememiş ve kendi istekleriyle beklentilerini hayata geçirememiştir. Bundan dolayı kendi içine kapanmış hatta on yedi yaşında intihara kalkışmıştır. Kız Meslek Lisesi'nde eğitim almış olan kadın karakterin en yakın arkadaşı Kardelen'dir. Anlatının geçtiği zaman aralığında eşinden boşanarak İstanbul'a gitme ve sevdiği adam olan Ufuk'u bulma kararı alır. “Kısmet, yaşam tarzı ile kişiliği örselenmiş, özgürlüğü sınırlandırılmış, evleneceği kişi ile rızası alınmadan evlendirilmiş, sevgiyi aşkı yeterince tanımayan klasik bir Anadolu kadının simgelemektir. Aile otoritesine kayıtsız şartsız bağlı olan Kısmet, kocası ile olan birlikteliğinden de mutlu değildir. Kardeşi Murat'a derin bir bağla bağlı olmasının yanında, kocasından ziyade Murat'ı araması onu arayışlar içerisine sevk etmiştir. Eşinden ayrılmanın ve evden uzaklaşmanın hülyasını taşıyan Kısmet, romanda parçalanmış kişiliği darmadağın olmuş psikolojik yapıyı simgeler” (Eronat 2004, 231). “Kısmet'in kocasından ayrılmak istemesi birebir Ufuk'la ilgili bir karar değildir. Onun ayrılık düşüncesi, adımlarını kendi kararlarıyla attığı bir yaşam için adeta bir başkaldırıdır. Her ne kadar gizli de olsa, böyle bir karar alınmıştır. Diğer taraftan, aldığı bu kararda onun yanında duracak güçlü birine ihtiyacı vardır. Kısmet, kocasından ayrılma kararını verdiği gün, Ferit dayısına telefon etmiş, ulaşamayınca kendisine dönmelerini bildiren bir not bırakmıştır” (Acar 2019, 116).

Heyecanlı Ailesi yanında olmadan daha önce evden bile dışarıya çıkmakta zorlanmış olan Kısmet, kendi hayatını kurmak amacıyla İstanbul'a gitme kararı alır. Onu tren garında bekleyen erkek kardeşi onun oldukça heyecanlı olduğunu tahmin eder: “Şimdi, yersiz yurtsuz olan o çocuk, Ufuk değil; bu genç kadın. Merdivenlerde, çantacığın ayaklarının dibinde; neye binmesi, ne yana gitmesi gerektiğine karar vermeden, öyle... Bir taksiye mi binse? Ah Allahım, şoför beni nerelere götürür

kimbilir! Belki işte, kalkan şu vapura atlamak... Bilet nasıl alınır, nerden? Hem nereye gideceğim, bilmiyorum ki!" (Ağaoğlu 2002, 26).

Yalnız Hayatı boyunca baskı altında tutulmuş olan Kısmet, kendini gerçekleştirememiş ve özgürce yaşayamamış olduğu için oldukça yalnız hisseder. Etrafında onu anlayan ve seven neredeyse kimse kalmamıştır: "Dedem bütün gece inliyor ve sürekli dua ediyor," demişti. "Ferit dayım da yoksa, evde başka çit çıkmıyor. Herkes susuyor. Hepimiz dedemle birlikte mezar karanlığına göçüp gitmişiz sanıyorum. Sanıyorum ki, ben de bin yıl önce, bin yaşında göçüp gitmişim... Hiç olmamışım..." (Ağaoğlu 2002, 105).

Kararlı Doğup büyüdüğü evden ve eşinden ayrılarak kendi hayatını kurma konusunda oldukça kararlıdır: "Öylesi diretti ki! "Ya boşanırım, ya canıma kıyarım. Bu kez, ilk-gençliğimdeki gibi yarım bırakmam hem... Sonuna kadar giderim, bitiririm Kardelen, anlıyor musun?" Kısmet'i hiç böyle görmemişim. Aklım başından gitmişti" (Ağaoğlu 2002, 129-130).

Üzgün Ailesiyle ve eşiyile yaşadığı hayattan oldukça hoşnutsuzdur ve bundan dolayı üzgündür: "Genç kadının yüzü, yanında oturduğu sarı abajurlu lambanın ışığında büsbütün solgun görünüyor. Sıkıntı, sabırsızlık, çaresizlik çizgileriyle karmakarışık bir yüz. İçinde bir inilti: Dedeciğim, ne olur yeter!.." (Ağaoğlu 2002, 139).

Güdümlü Yaşadığı hayat biçiminden memnun olmayan Kısmet, kendi hayatını değiştirmek için önemli bir karar alır ve almış olduğu kararın ardından gider: "Türkân hanımdan çit çıkmıyor. Kızının sesindeki bu yeni tınlama, onu içten içe bocalatıyor: Ben de, istersen artık aşağıya, evine in, diyecektim. Zaten söyleyecektim... Orhan gelebilir tabii... Ama, Kısmet'in bunu kendiliğinden söylemesi.. garip! Koca yolunu gözlüyormuş gibi görünmek istemezdi... Çekinirdi, utanırdı. .. Zaten beklediği de yok ya..." (Ağaoğlu 2002, 158).

Karamsar Uzun yıllar içe kapanık ve karamsar bir hayat geçirmiştir: "Kısmet de ölümü sık düşünür olmuştu. Düşünmekle yetinmedi, ablam benden gizlemeye kalkıştı, ama galiba ölmeye kalktı... Derken, çıkışsız bir sevda.. öyle olmalı.. tam da bilemiyorum. Benim de, sanayileşme, deyip kolları parçaları sıvadığım yıllar... Kısmet'le hiç ilgilenemedim. Babamı haklı çıkarmak istemiyordum. Orhan'la apartopar evlendirilişi de o sıralar. Uzak akrabalarından biri. Kısmet'i ne zaman görsem, elleri kucağında, gözleri duvarlara çakılı; oturur dururdu. Ne düşünüyorsun Kısmet? Hiç, dayı" (Ağaoğlu 2002, 271).

Umutsuz Başkaları tarafından kendine dayatılmış olan bir hayatı yaşayan Kısmet'in bilinçaltında ciddi derecede sorunlar oluşur. Bu onun özgürleşme umutlarını kaybetmesine sebep olur: "Öyle biri işte. Bizi alıp başka bir yere götürecekmış, çünkü onun konuğuyuz biz. Gideceğimiz o yere gitmekte hep benim yüzümden gecikiyormuşuz. Bir türlü hazır olamıyorum da... Üstümde eski püskü, kirli giysiler varmış. Annem üstümü değiştirmemi, süslenmemi, yeni diktirdiğimiz ipeklimi giymemi istiyormuş. Ben de istiyorum, ama bir türlü yapamıyorum. Odalara girip çıkıyorum. Bütün o aynalar.. bütün o aynalar arasında kaç tane ben varmışım... Giyiniyorum, artık hazırım sanıyorum; bir de bakıyorum, eski etekliğimi değiştirmişim, bu sefer bluzum yırtık. Gidiyorum, geliyor; bluzumu değiştiriyorum, şimdi de eteğim kirli ve yırtık" (Ağaoğlu 2002, 305).

Endişeli Ailesinden ve eşinden ayrılma kararı olan Kısmet, Eskişehir'deki tren istasyonunda İstanbul'a gidecek olan treni endişeli bir halde bekler. Gelecekle ilgili belirsizlikler ve tecrübesizliği onu daha da tedirgin eder: "Kitabı açıp, yüzüne doğru tutuyor: Böyle yapmamalıyım. Karanlıkta okuyamayacağım anlaşılır. Belki biraz şu yana kaymalıyım. Işığa dönmeliyim. Dönmeli, geri gitmeliyim. Tren henüz gelmeden, ben içine girmeden dönmeli, aynı yolları geçmeliyim. Fakat beni görürler. Orhan gelmişse, yokluğumu hemen anneme haber vermiştir. Hepsini pencerelere, kapı önlerine dökülmüşlerdir. -Polise haber veremezler, rezil olunur" (Ağaoğlu 2002, 354).

Murat Kaymazlı (Duygusal/Açık) 1950 yılında dünyaya gelmiş olan erkek karakter, Kaymazlı ailesinin tek erkek çocuğudur ve aile servetinin en önemli varisidir. Anlatıda otuz yaşında olan erkek karakter bekar ve kendinden üç yaş büyük olan bir ablası vardır. On yaşlarındayken babası Ahmet'i yitirmiş olan Murat'ın büyüünce fabrikaların başına geçmesi beklenmiştir. Fakat küçüklük yaşlarında itibaren müziğe merak sarmış, mandolin ve gitar çalmış olan Murat, müzisyen olma hayalini gerçekleştirmek amacıyla ailesine sırt çevirip İstanbul'a gider ve Maltepe Bari'nde çalışan şarkıcı Selmin'le tanışır. Murat, Selmin'le tanışmasının ardından bütün hayatını ona adanmış ve çevresinde hiç

kimse kalmamıştır. Murat Selmin'e besteler yapar ve onun için her türlü fedakarlığı yapmaya hazırdır. "İstanbul ve taşra kültürü arasında bir boşlukta kalan Murat, yine ablası Kismet'in içinde bulunduğu çıkmazın diğer versiyonunu simgelemektedir. Özellikle sevgi karmaşası içerisinde bulunması, sevgiyi nerede nasıl ve kiminle paylaşabileceğini bilmemesi, kendisini ilgi merkezi yapmaktadır. (...) Sevgiyi sevgilisi Selmin'de bulamaması, İstanbul'da kendisini çaresiz hissetmesi, ensest ağ yumağından kurtulamamasının bir göstergesi olarak dikkatlerden kaçmamaktadır. Selmin, Kismet ve Kismet'in yakın arkadaşı Kardelen'in sevgi çemberinde bulunan Murat, bu çizgide hep hüsrani oynamaktadır" (Eronat 2004, 232).

Kendicil Hayatı boyunca yoğun bir sevgi ve ilgiye maruz kalmış, ciddi hiçbir zorlukla karşılaşmamış olan Murat rahat ve plansız bir hayat yaşamıştır: "- Yaşamı kendi isteklerimiz doğrultusunda örgütleyemeyiz ki! - Sen örgütleyemezsin. Çünkü zayıf birisin. Her şeye çabucak kaniyorsun. Çarçabuk yeniliyorsun. Tek gününü bile programlayamıyorsun. Bu tek gün, bütün bir yaşam için programlanmalı. Kendimizi ona göre hazırlamalıyız" (Ağaoğlu 2002, 7).

Dalgın İyi niyeti sürekli suiistimal edilmiş ve bundan dolayı insanlara olan inancı kırılmış olan Murat düşünsel olarak ağır bir sarsıntı geçirir: "Murat, öte yakadan bu yana geçip geçmediklerinin bile ayırımında değil. Kornalar çalınıyor. Atlı araba, hiç umursamadan, ağır ağır geçiyor önlerinden: Yaşamı örgütlememiş! Paçamıza mızımızca asılıp duran şeylere sırt dönmekmiş!.." (Ağaoğlu 2002, 9).

Özgüvensiz Ferit Sakarya Murat'ı; umursamaz, bencil, tembel ve iradesiz olmakla suçlar. Yaşadığı olumsuz olaylardan dolayı Murat'ın özgüveni tamamen kırılır: "Murat, çarşının arkasındaki o ruhsuz evde hep öyle devinimsiz bekleyecek, arada sırada kendisine neyi beklediğini soracak ve yine duracak, -çünkü sen zayıf birisin, zayıf bir kişiliğin var- kapandığı köşede çürüyecek, -yaşıtların canını bile ortaya koymuşken sen, bir kadının peşinde..." (Ağaoğlu 2002, 10).

Hayalperest Gençlik yıllarında geleceğiyle ilgili büyük hayaller kurmuş olan Murat hayata romantik ve gerçeklerden uzak bir gözle bakar: "Telgrafı hiç almamış gibi yapamaz mıydı? Bunu yapamazdı. Yapamamıştı. Ama sabahki buluşmayı daha güzel, daha anlamlı kılabileceğini sandığı birtakım hayallere kapılmayabilirdi. -Hayalci Murat! Hayalci Murat!..- Ne çok tasarı, ne çok düş... Olanların hangisi o düşlere uygundu sanki?" (Ağaoğlu 2002, 11).

Tükenmiş Yaşadığı esenliksiz uzam onun kişiliğine de yansımıştır. Bir birey olarak Murat tamamen tükenmişlik sendromu yaşamaktadır: "Akşamüstü Beşiktaş'a, boşalttığı eve dönmüştü işte. Kirli duvarlardan kaldırılmış tablolar, çekilen masalar, geride isle çerçevelenmiş dörtgen aklıklar bırakmıştı. Yatağın, dolabın kaldırıldığı yerde toz yumakçıkları uçuşuyordu. Ocağın bulunduğu köşede üçgen biçimi, dört yağ tabakası, buzdolabından boşalan yerde ise pas lekeleri göze çarpıyordu. Gazete, dergi kesiklerini aralığa yığmış: Kocaman bir on yılı yabancı kimselerin eline nasıl bırakabilirdim!" (Ağaoğlu 2002, 13).

Meraklı Ablasının neden İstanbul'a geldiğini, onun Eskişehir'de neler yaşadığını ve İstanbul'da nasıl hayata tutunacağını merak eder: "Kismet'i orada nasıl barındırabilirim? Hem bakalım yalnız mı geliyor? Şimdiye dek onun tek başına bir yolculuğa çıktığını gören olmamıştır. Çarşıya, eteklik kumaş almaya bile çıksa, yanında ya annemiz olacaktı, ya Kardelen, ya da hala kızlarımızdan biri. Ama Deniz yengemiz değil. Deniz yengemiz, aileye sonradan katılan en özgür kadınıymız" (Ağaoğlu 2002, 14).

Öfkeli Dışarıya pek yansıtamamış olsa da maruz kalmış olduğu haksızlıklardan dolayı öfkeli: "Murat, içine musallat olan bu ısırgan sesi yendiğini sanıyordu. Dayısına karşı duyduğu öfkenin, düşmanlığın nedeni salt Selmin miydi bakalım? Yoksa, bu düşmanlığı açıklayabilmek için o 'küçük meseleye mi sığınmıştı? Arada Ferit Sakarya olsun olmasın, Selmin şimdi bulunduğu yerden çok mu uzaktaydı? "Hem," demişti kaç kez kendi kendine, "bire tutku adamı olmakta birbirimize ne kadar benziyoruz. Ancak benim tutkum genel geçerde sıfır alıyor, onunkisi on üstü yıldız. Ben belki de bunun hırçınlığını yaşadım" (Ağaoğlu 2002, 18).

İyimser Yaşamış olduğu bütün talihsizliklere rağmen hala güvenebileceği insanlar olduğunu bilir ve bu onu umutlandırır: "Tamam işte, benim de Kismet için yapabileceğim bir şey var artık. Hattâ iki şey. Yarın sabah erkenden Haydarpaşa Garı'nda olabilirim. Kismet'i karşılayabilirim. Ufuk da oradadır. Buna, Ufuk kadar Kismet de sevinecektir. İnsanın, yaşamında, hoşnut edilmeye değer üç beş kişinin kalmış olması az şey midir?" (Ağaoğlu 2002, 21).

Ferit Sakarya (Açık/Sorumlu) Anlatıdaki gerçek zamanda kırk beş yaşında olan Ferit, Emin Sakarya'nın oğludur ve Deniz'le evlidir. Oldukça zeki ve otodidakt bir karakter olan Ferit Sakarya Robert Koleji'nde eğitim aldıktan sonra Paris'e gitmiştir. Yirmi beş yaşında Paris'ten döndükten sonra ülke ekonomisini kalkındırmak amacıyla yeni sanayi projelerini hayata geçirmeyi amaçlamıştır. Eskişehir'deki birçok fabrikayı yönetmeye başlayan Ferit Sakarya'nın ortaklarından biri ablası Türkan Hanım'dır. "Ferit, romanda eğitilmiş, kültürlü, girişken ve zengin biri olarak karşımıza çıkmaktadır. O kendi kültürünü, edebiyatını ve Türk klasik müziğini bilir; bunun yanında Batı kültürünü, edebiyatını ve klasik müziğini de bilir. Kısacası, zevk sahibidir" (Acar 2019, 118). "Üç Beş Kişi'nin en kayda değer ironisini kayıt eden ve akılcılığı takdis eden yine odur. Romanda, toplumdaki kültürel, siyasi ve ekonomik yapılanmanın fotoğrafını banyo eden Sakarya, yanılığın içerisindeki yeğeni Murat'a şu yaklaşımında, yelpazesi oldukça geniş olan mesajlar iletilmesini sunmakta ve eserdeki tematik kurgunun ironiye dayalı yapısını yansıtmaktadır: "— Senin soyut saygın, onları çarkın ağızına itmeye yarar sadece. Batı, Keloğlanlığa pek yüz vermez. Orada tam karşıtı. Don Kişot, o sıska ve yaşlı şövalye özentisi, her atılımında hüsrana, yenilgiye uğratılır. Batı'nın düşçülüğe yergisi ta burdan başlar. Akıldışıılık cezalandırılır, akıl takdis edilir, yüceltilir. Onlara göre, Keloğlan'lar hiç kazanamazlar ya, Don Kişot'lar da sadece gülünçtürler. Ancak güçlüler amaçlarına ulaşırlar" (Ağaoğlu 2002, 31). (...) Üç Beş Kişi'de bir anlamda Ferit Sakarya ile bir merkeze, herhangi bir siyasi yapılanmaya bağımlı olmadan hareket edebilen işadama tipi ile karşılaşırız. Kendisinden kuşku duymayan, özgür, Doğu-Batı ayrımının rüzgarında savrulmayan ve kendisini kültür karmaşasının içerisinde bunaltmayan Ferit Sakarya, girişimciliğin, yenilikçiliğin, özgürlükçülüğün simgesi; bağnazlık ve marjinal yıkıcı siyasetin karşısında da Türkiye'nin dinamik ve aydınlık yüzünü temsil etmektedir" (Eronat 2004, 233-234).

Bilge Oldukça bilgili, eğitilmiş, kültürlü ve otodidakt bir kişiliğe sahip olan Ferit, yeğeni Murat'a tavsiyelerde bulunur: "— Kendine güven. Hayata karşı çekiniksin. Yaptığın besteler de çekinik, tutuk. Hiçbir şeyin üstüne üstüne gitmiyorsun. İnsanların önüne bir şeyi koymak yetmez. Sanki bu, tam da onların istedikleri, bekledikleri bir şeymiş gibi koyacaksın. Kendi seçimleriymiş gibi. Fukaranın düşüncesi ancak bu akşamdan yarın sabaha kadar uzanır, gelecek yıla, on yıl sonrasına uzanmaz. Hem ne oluyor? Geçen yıl Vivaldi'yi şeyler besteliyordun. Şimdi de Tom Jones bozması bir şey. Kendi sesini bulmalısın. Yaşamalısın, görmelisin, incelemeli, dinlemelisin. Henüz hiçbir birikimin yok. Olanlar da bilincinin derinliklerinde kaybolup gitmiş. Enderunlu'yu dinledin mi hiç? Dede Efendi'yi, Şakir Ağa'yı?..." (Ağaoğlu 2002, 30).

Gerçekçi Hayat üzerine vermiş olduğu tavsiyeler ve düşünceleri oldukça gerçekçidir: "— Senin soyut saygın, onları çarkın ağızına itmeye yarar sadece. Batı, Keloğlanlığa pek yüz vermez. Orada tam karşıtı. Don Kişot, o sıska ve yaşlı şövalye özentisi, her atılımında hüsrana, yenilgiye uğratılır. Batı'nın düşçülüğe yergisi ta burdan başlar. Akıldışıılık cezalandırılır, akıl takdis edilir, yüceltilir. Onlara göre, Keloğlan'lar hiç kazanamazlar ya, Don Kişot'lar da sadece gülünçtürler. Ancak güçlüler amaçlarına ulaşırlar" (Ağaoğlu 2002, 31).

Dürüst Yeğeni Murat'ın başkaları tarafından ezildiğini ve kullanıldığını gören Ferit, onu korumak amacıyla onunla ilgili düşüncelerini çekinmeden dile getirir: "— Özür dilerim, seni üzmem istemedim Selmin'miş! Ne o öyle mıy mıy mıy? Asıl bu halin çileden çıkarıyor beni. Senin yanında kendimi herhangi bir kadın arkadaşımın, hattâ annemin, hattâ Belgin'in yanında olduğumdan daha korunaksız, güvencesiz duyuyorum. Çok zayıfsın Murat! Gücsüzsün!" (Ağaoğlu 2002, 32).

Saygın Ferit Sakarya çevresindeki bütün insanlardan saygı görür: "Ama Ferit Sakarya başka işte. Orhan'dan yüz kat varlıklı, ondan yüz kat daha iyi okumuş. Ondaki kalenderlik, ondaki neşe, ondaki doğallık... Ne yalan söyleyeyim, babam bile kırk yıllık dostuyla, onun sokaktaki adamla olduğu kadar yakın değildi" (Ağaoğlu 2002, 113).

Girişken "Yine de onu ötekilerden, Sedat'tan, Asaf'tan ayıran bir yan var. Nedir o? Kararlılığı, ataklığı galiba. Girişken mi denir, girişimci mi; öyle bir şey. - Bir eli pantolon cebinde, gömleği belinden dışarı fıskırmış.- Derbeder. Sedat, Asaf.. onların derbederliğinde yapay bir yan var. Sonra onlar her zaman lak lak lak.. hep konuşurlar. Hele Azra! Her şeyden anlıyor sanki. İşte, adamın yüzünden apaçık belli; Azra'yı ancak gereği kadar ciddiye alıyor, fazla değil. Yine de sabırlı. Evliymiş. İnsan nedense bu adama evliliği yakıştıramıyor. Kadın konusunda da girişimci mi acaba?" (Ağaoğlu 2002, 251).

İlgili Toplumsal olaylarla ve çevresindeki kişilerin sorunlarıyla yakından ilgilenir: "Polis, jandarma gözetiminde ders vermek kolay olmamalı Gündüz? Özellikle senin için..." Ferit, içten bir

ilgiyle bakmakta arkadaşına. "Sorma," diyor Gündüz, bezginlikle. "Öğrencilerin derse aranarak, yoklanarak girmesi... Doğru dürüst ders de yapılamıyor ya..." (Ağaoğlu 2002, 261).

Bilinçli İyi eğitim almış bir aydın olarak ülkesinin sorunlarına çözüm arar ve ekonomik kalkınmanın öncülerinden biri olmak ister: "Ortak Pazar demek, onlar için İsviçre bankalarında paralarının olması demek. Zürih Havaalanı'nda biraz da onlar 'işadamı' rolüne çıkacaklar. Yavaş yavaş gidiyorlar işte, gittiler. Yeşilköy'de, gördükleri itibarın oralarda beş paralık hükmü olmadığını gördüler, yine de... Bir 'Serbest piyasa ekonomisi..' tutturmuşlar, hep bu. 'Serbest piyasa ekonomisi.' Allah cezalarını versin! Geleceği bu dar ufuklu işadamlarına nasıl göstermeli? Hâlâ tüketime değil, üretime dayalı sanayi diye yırtıyoruz, nasıl anlatmalı? İlk Avrupa Birliği'ne çok güçlü bir üye adayı haline gelmeliyiz. İşte, dün nasılsa, bugün de, o toplantılarda bu esnaf kafalılarla boğuştum Gündüz" (Ağaoğlu 2002, 267).

Eleştirel Çevresindeki ikiyüzlü burjuvaları içten içe eleştirir ve onların samimiyetsizliğinin farkındadır. Özellikle kadın haklarının bekçiliğini yapan yakın dostlarını gerçekçi bir üslupla eleştirir: "Ferit, onun bu evcen açıklamalarda bulunurken şişen boyun damarlarına bakıyor: Bazı kadınlar güzel bir çilekli turta yapabilmiş de olmaktan acaba neden böyle korkarlar? Üstelik pastacılar da turtaları yapanlar hep erkeklerken?.." (Ağaoğlu 2002, 280).

Duyarlı Sevdiklerini, özellikle de Kısmet'i, üzmemek konusunda oldukça dikkatlidir: "Yemin ederim bir daha böyle sorular sormam, inan kendimin ödemeyeceği bir yaşam biçimi beklemem senden, hiçbir işine burnumu sokmam! Sana yalnızca başka yollar, başka şeyler de olduğunu göstermeye çalışırım, ama istemem, zorlamam, inan bana Kısmet!" (Ağaoğlu 2002, 303).

Kaynakça

Acar, Teyfik. *Adalet Ağaoğlu'nun Romanlarında Şahıs Kadrosu*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak: Uşak Üniversitesi, 2019.

Ağaoğlu, Adalet. *Üç Beş Kişi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2002.

Eronat, Kamuran. *Adalet Ağaoğlu İnsan ve Eser*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.